РЕСПУБЛИКАМИЗ ПАХТАСИ 1.000.000 ТОННАГА ЕТДИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 199 (4190).

8 ОКТЯБРЬ

ЧОРШАНБА

1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

МАШИНА ТЕРИМИ ИЛҒОРЛАРИ

Ғафур КАРИМОВ — Бекобод районидаги «Ленинград» совхозининг механик-ҳайдовчиси. У шу кунгача тўрт қаторли «Ўзбекистон» пахта териш машинасида 100 тоннадан ошириб пахта терди.

Шомирза МИРЗАЕВ — Ўрта Чирчиқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг звено бошлиғи. У шу кунгача «зангори кема» бункеридан 70 тоннадан кўпроқ дур тўкди.

Икром АЗИЗХЎЖАЕВ — Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг механик-ҳайдовчиси. У тўрт қаторли «Ўзбекистон» машинаси билан терган пахтаси 100 тоннага яқинлашиб қолди.

Карим АБДУРАҲМОНОВ — Бекобод районидаги «Ленинград» совхозининг механик-ҳайдовчиси. У тўрт қаторли машина билан 100 тоннадан кўпроқ пахта терди.

356.000 ТОННА УЧУН

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 7 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан бери, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилгани, бешинчи стун — мавсум бошидан буён машинада терилгани.

Янгийўл	3,6	33,61	2,60	15,34
Оққўрғон	4,56	33,46	4,33	30,36
Ўрта Чирчиқ	3,41	26,13	2,76	16,36
Оржоникидзе	2,25	24,36	3,70	13,70
Бекобод	2,00	18,98	1,20	4,42
Бўка	2,73	16,55	1,95	8,35
Юқори Чирчиқ	3,29	13,30	3,86	10,41
Область бўйича:	3,22	25,26	2,80	16,13

● ПЕШҚАДАМ ОҚҚЎРҒОН РАЙОН ДАЛА ГВАРДИЯЧИЛАРИ ҲАР КУНИ ТЎРТ ПРОЦЕНТДАН ОШИРИБ ПАХТА ТЕРМОҚДАЛАР. Лекин Бекобод, Бўка районларида машина терими суръати талабга жавоб бермайди. Ахир пахта чамандек очилган шу кунларда суръатга суръат қўшилмаса, қачон қўшилади? ● ВАҚТ ҒАНИМАТ, КУНИГА МАШИНА БИЛАН ТЎРТ—БЕШ ПРОЦЕНТДАН ВА УНДАН ОШИРИБ „ОҚ ОЛТИН" ТЕРИШГА ЭРИШАЙЛИК.

БЎКА районидаги «Кўкорол» совхозининг Маннон Иброҳимов бошлиқ комплекс механизациялашган звено пайкалларида чаноқлардан «оқ олтин» тошиб чиқиб, далаларга ўзгача файз бахш этган. Звено бошлиғининг ўзи «зангори кема»ни бошқариб, етиштирилган ҳосилнинг 70 тоннасини ХТ—1,2 агрегати бункеридан тўкишга аҳд қилган. У шу кунларда теримни кучайтирмоқда. Суратда: механик-ҳайдовчи М. Иброҳимов.

Н. Тўраев фотоси.

АСОСИЙ ҲОСИЛ МАШИНАДА

Ўтган йили колхозимизда етиштирилган ҳосилнинг 92 проценти «зангори кема»лар, терим агрегатлари ёрдами билан териб олинган эди. Азамат механизаторларимиз бу йил ҳам ҳосилнинг 92 процентини машина билан териб олишга аҳд қилдилар.

Маълумки, бу йил машина билан пахта териш муддати анча қисқариб қолди. Пахта кеч пишганидан терим ҳам кечикиб бошланди. Шундай шароитда биз олган мажбуриятимизни бажара оламизми? Мен ўйлайманки, бу вазифанинг уддасидан чиқамиз. Чунки колхозимизда 21 та пахта териш машинаси бор. Шу машиналар билан бултур 600 гектар ердаги ҳосил терилган эди. Бу йил эса 100 гектар ерга каноп экилгани туфайли пахта майдони 500 гектар бўлиб қолди. Демак, ҳар бир механик — ҳайдовчи 23 гектар ердаги пахтани териши керак.

Ҳозиргача машина қайтадиган ерлардаги пахталар териб олинди. Машиналарга йўллар очилди. Дефолиациядан кейин далалардаги пахта чамандай очилиб кетди. Шу кунгача қўл билан пахта теришда Жибек Мусурмонқулова, Бозор Октоева, Бупес Суярова сингари теримчилар кунига 80—100 килограммдан пахта териб бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Энди навбат механизаторларга, «зангори кема» капитанларига.

Колхозимизда Ортиқбой Чиянов, Қувондиқ Тожименов, Ҳакимбой Тоғаев, Асил Деҳқонбоев сингари мавсумда ўз агрегатлари билан 100 тоннадан пахта териш мажбуриятини олган ажойиб механик — ҳайдовчилар бор. Улар бу соҳада катта тажрибага эга бўлган малакали механизаторлардир. Мана шу шайланиб, терим бошланишини зориқиб кутиб турган моҳир механизаторларимиз ўзларининг «пўлат от»ларини кенг пахтазорларга буриб юбордилар. Ҳадемай, хирмонларга барака киради.

Сиддиқ ҚУЧКИНБОЕВ,
Оққўрғон районидаги Калинин номли колхознинг механик — ҳайдовчиси.

ҚЎШИМЧА 1020 ТОННА САБЗАВОТ УЧУН

Калинин районидаги йирик ва юқори ҳосилли Охунбобоев номли колхоз аъзолари йиллик планни бажарганликлари тўғрисида ғалаба рапорти бердилар. Улар маҳсулотларнинг ҳамма тури бўйича планни ошириб бажардилар. Пландаги 800 тонна ўрнига 875 тонна картошка, 4050 тонна ўрнига 4062 тонна сабзавот, 90 тонна ўрнига 142 тонна қовун-тарвуз, шунингдек, кўплаб узум ва мева етказиб бердилар. Ҳозиргача пландан ташқари 151 тонна маҳсулот сотилди.

Колхозчилар яна давлатга жами 1020 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар.

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ 20 ЙИЛЛИГИ

СОЦИАЛИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА

БЕРЛИН, 6 октябрь. (ТАСС махсус мухбири). Немислар диёрида катта тантанали байрам бошланди—Германия Демократик Республикаси меҳнаткашлари, қардош социалистик мамлакатларнинг халқлари, бутун прогрессив инсоният Германия тарихидаги биринчи тинчликсевар социалистик давлатнинг 20 йиллигини нишонламоқдалар. Шонли юбилейга бағишлаб Германия Демократик Республикасининг Давлат Кенгаши ва Министрлар Совети, демократик Германия Миллий фронтининг Миллий Кенгаши тантанали мажлис ўтказдилар. Мажлис бугун Берлинда очилди.

Эрталаб соат 10. Мажлис президиумига Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, ГДР Давлат Кенгашининг раиси Вальтер Ульбрихт, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, ГДР Министрлар Советининг раиси Вилли Штоф, республиканинг бошқа раҳбар, партия—давлат ва жамоат арбоблари чиқадилар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет партия—ҳукумат делегацияси, қардош социалистик мамлакатларнинг делегациялари — Болгария Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Тодор Живков бошчилигидаги Болгария Халқ Республикасининг делегацияси, Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар бошчилигидаги Венгрия Халқ Республикасининг делегацияси, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Владислав Гомулка бошчилигидаги Польша Халқ Республикасининг делегацияси, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Густав Гусак бошчилигидаги Чехословакия Социалистик Республикасининг делегацияси, Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Юмжагийн Цеденбал бошчилигидаги Монголия Халқ Республикасининг делегацияси, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Вьетнам Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси Фам Ван Донг бошчилигидаги Вьетнам Демократик Республикасининг делегацияси ҳамда Руминия Социалистик Республикасининг, Корея Халқ Демократик Республикасининг, Кубанинг делегациялари, қардош партияларнинг вакиллари, бошқа давлатларнинг делегациялари улар билан бирга президиумга чиқадилар.

Демократик Германия Миллий фронти Миллий Кенгашининг раиси Эрих Корренс қисқача кириш нутқи сўзлаб тантанали мажлисни очади.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг секретари Вернер Ламберц КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегациясини, қардош социалистик мамлакатларнинг, коммунистик ва ишчи партияларнинг делегацияларини, бошқа давлатларнинг делегацияларини ситқидилдан табриклайди.

Мажлис аҳли ўринларидан туриб меҳмонларни гулдирос давомли қарсаклар билан табриклайди.

Германия Демократик Республикасининг 20 йиллиги тўғрисида Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг раиси Вальтер Ульбрихт доклад қилди.

Сўнгра мажлисда Христиан—демократик союз раиси Г. Геттинг, Германия Демократик деҳқонлар партиясининг раиси Э. Гольденбаум, Германия либерал—демократик партиясининг раиси М. Герлах, Германия миллий—демократик партиясининг ижроия раиси Г. Хоман нутқ сўзладилар.

Совет партия—ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневга сўз берилади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз нутқини сўзлаб бўлгач, ўртоқ Вальтер Ульбрихтга мурожаат қилади ва залда ҳозир бўлган кишиларнинг гулдирос қарсаклари остида КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг табрикномасини топширади.

Мажлис аҳли Совет партия—ҳукумат делегациясининг бошлиғини ўринларидан туриб, узоқ давом этган гулдирос қарсаклар билан табриклайдилар.

ЎРТОҚ В. УЛЬБРИХТ ДОКЛАДИ

Германия Демократик Республикасининг граждалари, деди В. Ульбрихт, демократик ва социалистик қурилишимизнинг дастлабки йигирма йили мобайнида немис халқи тарихида туб бурилиш ясадилар ва халқнинг ўзиники бўлган ҳамда унинг манфаатларига хизмат қиладиган Германия давлатини биринчи бор барпо этдилар.

Бизнинг социалистик давлат системамиз, бизнинг социалистик иқтисодий системамиз, бизнинг социалистик маориф системамиз, социалистик миллий маданиятнинг ривожланганлиги йирик монополияларнинг, милитаризм, йирик помешчиклар ва фашизмнинг ҳукмронлиги тугатилгач, халқимиз қандай муваффақиятларга эришишга қодир эканлигини кўрсатиб турибди.

Германияни гитлерчилар фашизмидан озод қилиш учун курашда Совет Армияси берган жуда катта қурбонлар зое кетмади. Германия Демократик Республикасининг гражданлари империализмни батамом тугатибгина қолмай, немис миллатининг Совет Иттифоқи билан мустаҳкам боғланган социалистик давлатини ҳам барпо этдилар. Ўзимизнинг бевосита қўшниларимиз — Польша Халқ Республикаси ва Чехословакия Социалистик Республикаси билан, шунингдек социалистик ҳамдўстликдаги бошқа давлатлар билан бузилмас дўстлик алоқалари ўрнатганмиз.

В. Ульбрихт ГДР меҳнаткашларининг йигирма йил мобайнидаги катта-катта муваффақиятларини кўрсатиб ўтгач, қуйидагиларни айтди: Германия Демократик Республикасининг йиллик миллий даромади 100 миллиард маркадан ошиб кетди ва шу тариқа 1949 йилдагига нисбатан 4 баравар кўпайди. Ҳозирги вақтда саноат корхоналари ГДР ташкил топган биринчи йилдагига қараганда 5 баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Умумий машинасозлик ва транспорт машинасозлиги ишчилари бутун 1949 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотни ҳозир 1 ой-у 27 кун ичида ишлаб чиқармоқдалар. Электротехника ва электроника соҳасида ишловчи меҳнаткашлар бутун 1949 йилда ишлаб чиқарилган ҳажмдаги маҳсулотни атиги 1 ой-у 10 кунда тайёрлаб бермоқдалар. Урушдан олдин бутун капиталистик Германияда ишлаб чиқарилган маҳсулот миқдорига тенг келадиган маҳсулот эндиликда ГДРда кўпи билан 10 ой ичида ишлаб чиқарилмоқда.

Республикамизнинг кооперативлашган деҳқонлари ва қишлоқ хўжалик ишчилари 20 йил мобайнида дон етиштиришни 50 процентдан зиёд кўпайтирдилар. Улар йиллик товар гўшт етиштиришни сўйилган вазнда 380 минг тоннадан 1 миллион 620 минг тоннага, сут етиштиришни 1 миллион 780 минг тоннадан 6 миллион 530 минг тоннага етказдилар. Қишлоқ хўжалигида амалга оширилган социалистик ўзгаришлар туфайли, меҳнаткаш деҳқонлар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативларига муваффақиятли равишда бирлаштирилганлиги туфайли, социалистик ижтимоий меҳнат туфайли ана шу катта муваффақиятларга эришилди.

Маориф соҳасида ҳам жуда катта ўзгаришлар қилинди. ГДРдаги олий ўқув юртларидаги ўқувчиларнинг сони 5 баравар, ҳунар ўқув юртларидаги ўқувчиларнинг сони эса 9 баравар кўпайди. 1949 йилда ГДРда атиги 18 та университет ва бошқа олий ўқув юртлари бор эди. Ҳозирги вақтда бундай ўқув юртлар 56 тага етди. Меҳнаткашлар орасидан зиёлилар етишиб чиқди. В. Ульбрихт социалистик миллий маданиятни ривожлантиришда эришилган катта муваффақиятларни ҳам тилга олди.

Республикамизнинг 20 йиллик тарихи, деди сўзини давом эттириб В. Ульбрихт, империалистик эксплуатация ва зулмдан холос бўлиб, давлат ҳокимияти билан иқтисодий ҳокимиятни ўз қўлига олган халқ ишчилар синфининг марксчи-ленинчи партияси раҳбарлигида ўз келажагини собит қадамлик билан қураётганлигини кўрсатувчи жуда кўп мисолларга бой. Германия Бирлашган Социалистик партиясининг, унинг Марказий Комитетининг ва Марказий Комитет Сиёсий Бюросининг назарий, сиёсий ва ташкилий ишлари туфайли, унинг мустаҳкам бирлиги ва халқ билан жипслашганлиги туфайли капитализмдан социализмга ўтишнинг энг мураккаб жараёнларини амалга ошириш мумкин бўлди.

Давлатимиз гражданлари жамиятни марксизм—ленинизм таълимотига мувофиқ равишда ўзгартириб, ўзлари ҳам ўзгардилар, деб таъкидлади В. Ульбрихт. Ўз ҳаётининг 20-йилига қадам қўйган Германия Демократик Республикаси миллион-миллион оддий кишилар қилган кўпдан-кўп шонли ишларнинг ва катта-катта зафарларнинг маҳсули бўлиб гавдаланиб турибди. Одамларнинг империалистик, фашистик идеологиядан фориғ бўлганликлари, уларнинг онгига инсонпарварлик дунёқараши сингдирилганлиги, уларнинг жамиятни қайтадан ўзгартириш йўлидаги меҳнат жараёнида ўз-ўзини тарбиялаганликлари ва қайта тарбияланганлиги, аввал, бошданоқ партиямиз билан давлатимизнинг энг муҳим вазифаларидан бири қилиб қўйилган эди, деди В. Ульбрихт.

Ишчилар синфи билан меҳнаткаш деҳқонлар, зиёлилар, ҳунармандлар ва халқнинг бошқа қатламлари ўртасида антифашист, демократик ва социалистик ўзгаришлар йўлидаги курашда таркиб топган ва тобора мустаҳкамланиб борган иттифоқ ўтган йигирма йил мобайнида муваффақиятли равишда босиб ўтган йўлимизнинг мустаҳкам таянчи бўлди, деди сўнгра В. Ульбрихт. Германия Бирлашган Социалистик партиясининг демократик Германия миллий фронтидаги бошқа партиялар билан ўртоқларча ҳамкорлиги, деди у, Германия Демократик Республикаси халқининг ишчилар синфи раҳбарлигидаги маънавий-сиёсий бирлигини мустаҳкамлади. Бу эса янги жамият қуришга, халқнинг турли қатламлари манфаатларини билан бутун жамият манфаатларини боғлашга доир проблемаларни ижодий равишда ҳал этишга ва миллион-миллион гражданларни социалистик қурилишга жалб қилишга кўмаклашди.

Сўнгра В. Ульбрихт айтдики, йигирма йил мобайнида Германия Демократик Республикасидаги социалистик муносабатлар негизида янги жамият таркиб топди. Жамият гражданларининг муносабатлари умумхалқ манфаатлари йўлидаги онгли ижтимоий меҳнат билан, социалистик дунёқараш билан, социалистик тенглик, озодлик ва қардошлик аҳлоқи ва этикаси билан, бутун социалистик давлатни ривожлантириш учун бўлган биргаликдаги масъулият билан тобора кўп даражада белгиланмоқда.

Совет халқи адо этган озод қилувчилик миссияси бўлмаганида, бизнинг қурилишимизни Совет Армияси ҳимоя қилиб турмаганида, Совет Иттифоқи доимий қардошлик ёрдами бериб турмаганида, КПСС билан Германия Бирлашган Социалистик партияси ўртасидаги, иккала давлатимиз ўртасидаги ҳамкорлик ҳамма соҳаларда тобора яқиндан ривожлантириб борилмаганида биз бу қадар катта муваффақиятларга эриша олмаган бўлур эдик, деди В. Ульбрихт. Бутун дунё миқёсида «Ким-кимни енгади?» деган масала ҳал қилинаётган сиёсий кураш шароитида, халқ хўжалигини планлаштириш соҳасидаги ҳамкорликда, олий фан-техника даражасига эришиш мақсадини кўзлаб қилинаётган кооперативлаштиришда, давлатларнинг социалистик ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш соҳасидаги жамики ишларда, халқаро коммунистик ҳаракат бирлигини таъминлаш йўлидаги фаолиятда ва аввало марксизм—ленинизм таълимотини ривожлантиришда ҳамда уни ижодий татбиқ этишда—ана шуларнинг ҳаммасида Германия—Совет дўстлигининг тобора мустаҳкамланиб бораётган алоқалари чиниқтирилди.

Тинчлик ва хавфсизлик учун изчиллик билан олиб борилаётган кураш давлатимиз сиёсатининг асосий элементидир. Йигирма йил мобайнида Германия Демократик Республикаси ўзининг Совет Иттифоқи билан ва Варшава шартномасидаги бошқа давлатлар билан иттифоқни мустаҳкамлаш жараёнида ўзини Европада тинчлик ва хавфсизликнинг мустаҳкам омили эканлигини кўрсатди.

В. Ульбрихт яна бундай деди: Европа марказида тинчлик қўрғони бўлган бизнинг социалистик давлатимиз бутун немис миллатининг ор-номуси бўлиб қолди, чунки биз немислар диёридан энди ҳеч қачон уруш бошланмаслиги учун шу урушга тўсқинлик қилиш мақсадида ҳамма ишларни қилмоқдамиз, чунки биз Ғарбий Германия империализми, миллитаризми ва янги нацизми кирдикорлари ва режалари йўлига ғов солмоқдамиз.

Германия Демократик Республикаси немис миллатининг тарихда биринчи шундай давлатидирки, унинг халқи социализм, халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик мақсадларига ва хавфсизлик манфаатларига ҳизмат қилувчи ташқи сиёсатни ўз давлатининг конституциясига ёзиб қўйилган принцип даражасига кўтарди. Бу факт, шунингдек реакцион ўтмиш изчиллик билан тугатилганлиги ҳамда милитаризм билан янги нацизмни кўпориб ташлаш ва йирик монополиялар ҳокимиятини чеклаб қўйиш юзасидан Потсдам битимида ҳамма немислар зиммасига юкланган вазифанинг бажарилганлиги—Германия Демократик Республикасининг тинчлик, демократия ва социализм манфаатларини кўзловчи, истиқболга эга бўлган немис давлати сифатидаги обрў-эътиборини вужудга келтирди.

В. Ульбрихт Германия Демократик Республикасининг социалистик ҳамдўстликдаги халқлар ва давлатлар бирлиги ва жипслигини таъминлаш юзасидан изчиллик билан ўтказиб келаётган сиёсати, пролетар интернационализми сиёсати ҳам унинг тинчлик ва социализм сиёсатига мос эканлигини таъкидлади.

Биз, деди В. Ульбрихт, Совет Иттифоқининг халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган янги ташаббусини табриклаймиз. В. Ульбрихт Совет Иттифоқининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеяси сессиясига тақдим этган «Жаҳондаги барча давлатларга мурожаат»и барча халқларнинг ҳаётий манфаатларига муносиб бўлган ва жаҳондаги барча халқларнинг ҳамжиҳат бўлишига хизмат қиладиган ҳужжатлар, деб уқтириб ўтди.

В. Ульбрихт Германия Демократик Республикасини Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиш кераклигини айтди ва бу чора жуда катта аҳамиятга эга бўлажагини таъкидлади, чунки бу чора Европада кескинликни юмшатишга ва тинчлик манфаатларига хизмат қилган бўлур эди.

В. Ульбрихт Европадаги барча давлатлар ва халқларга, хусусан Германия Федератив Республикасига мурожаат қилиб, уларни Европадаги мавжуд чегараларни, шу жумладан ГДР билан ГФР ўртасидаги чегараларни тан олиш йўли билан ва куч ишлатишдан воз кечиш тўғрисида шартнома тузиш йўли билан кескинликни юмшатишга амалий ҳисса қўшишга чақирди. Германия Федератив Республикаси, деди у, бутун немис

(Давоми 2-бетда).

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ 20 ЙИЛЛИГИ

ЎРТОҚ В. УЛЬБРИХТ ДОКЛАДИ

(Боши биринчи бетда).

халқи номидан танҳо ўзи иш кўриш ҳақидаги реваншчилик даъволаридан ва атом қуроли билан ҳар қандай шаклда қуролланиш ҳақидаги даъволаридан воз кечиши лозим. Шундай қилганда Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларда тинч-тотув яшаш принципларини амалга ошириш имконияти туғилган бўлур эди. Бу — Европа хавфсизлиги йўлида олға қараб қўйилган катта қадам бўлур эди. В. Ульбрихт ҳуқуқий тенглик ва бир-бирини ҳурмат қилиш асосида барча давлатлар билан ҳамкорлик қилиш ҳамда муносабатларни нормал йўлга қўйиш кераклигини айтди. У, Германия Демократик Республикаси араб мамлакатлари билан ва миллий озодликка эришган бошқа давлатлар билан дўстона муносабатларни ривожлантираётганлигини уқтириб ўтди. Ана шу мамлакатларнинг баъзилари билан ўзаро ишончга асосланган ҳамкорлик улар билан дипломатия муносабатлари ўрнатилиши натижасида мустаҳкам халқаро—ҳуқуқий негизга эга бўлди. Бу эса, деди докладчи, ана шу ҳамкорликни анча ривожлантиришга ёрдам берди.

В. Ульбрихт айтдики, Германия Демократик Республикаси Америка империализмининг ваҳшиёна агрессиясига қарши курашда ўзининг ҳаётий ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган қаҳрамон Вьетнам халқини бундан буён ҳам бутун кучлари билан қўллаб-қувватлайди. Биз, деди В. Ульбрихт, АҚШ агрессив қўшинларининг Вьетнамдан олиб чиқиб кетилишини талаб қиламиз.

В. Ульбрихт Германия Демократик Республикаси империалистларнинг шармандали агрессиясига дучор бўлган араб халқлари ва давлатларини қўллаб-қувватлаётганлиги ҳақида гапирди ва Исроилнинг оккупациячи қўшинларини араб давлатлари территорияларидан олиб чиқиб кетиш кераклигини айтди. Биз, деди В. Ульбрихт, Ғарбий Германия ҳукуматининг «Хальштейн доктринаси» деб аталмиш доктрина асосида бошқа давлатларнинг ишларига аралашувига ва бошқа янги мустамлакачиларнинг экспансиячилик интилишларига қарши чиқамиз.

Докладчи капиталистик давлатлар ҳар иккала герман давлати билан тенг ҳуқуқлилик асосида муносабатда бўлишларини ёқлаб гапирди.

Ишчилар ҳаракати ва прогрессив ҳаракатлар билан халқаро муносабатларга келганда шуни айтиш керакки, деди В. Ульбрихт, биз ҳамиша коммунистик ва ишчи партиялар халқаро Кенгашининг ҳужжатлари руҳида ҳаракат қиламиз. Биз ўзимизни жаҳондаги барча коммунистик ва ишчи партиялар билан ҳамда барча демократик, прогрессив ва тинчликсевар кучлар билан жуда маҳкам боғланган кишилардек ҳис этмоқдамиз.

Иккинчи жаҳон урушидан кейин ўтган 25 йил ичида Бонннинг Ғарбий Германия милитаристлари ҳокимиятини ГДР территориясига жорий қилишга қаратилган ҳамма режалари барбод бўлди, деди сўнгра В. Ульбрихт. У, Ғарбий Германия Европада тарихан таркиб топган реал аҳволни тан олиши, шу жумладан, социалистик Германия Демократик Республикасини тан олиши зарур эканлиги тўғрисида гапирди. Бу чора, деб таъкидлади В. Ульбрихт, аввало Ғарбий Германиянинг манфаатларига, унинг хавфсизлиги ва тинчлиги манфаатларига хизмат қилган бўлур эди.

Ғарбий Германиянинг янги ҳукумати, деди В. Ульбрихт, ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани ҳеч писандасиз дарҳол имзолаши ва ядро, бактериология ҳамда химия қуролини ишлаб чиқариш, сақлаш ва қўллашдан воз кечиши керак. Бу ҳукумат қуролсизланиш соҳасидаги тадбирларни амалга оширишни ёқлаб чиқиши керак эди. Ғарбий Германия ҳукумати бутун немис халқи номидан иш кўриш ҳақидаги реваншчилик даъволаридан ва анахронизм бўлиб қолган «Хальштейн доктринаси»дан воз кечиши ҳамда Европа хавфсизлиги ва тинчлиги манфаатларини кўзлаб, ниҳоят Европадаги барча чегараларни, шу жумладан Германия Демократик Республикасининг чегараларини тан олиши керак эди. Ғарбий Германия ҳукумати ниҳоят янги нацистлар партиясини тарқатиб юбориши ва Ғарбий Германия давлат аппаратида, бундесверда ва юстиция органларида янги нацизмни тугатиши керак эди.

В. Ульбрихт Германия Федератив Республикасининг гражданларига мурожаат қилиб, уларни урушдан кейин вужудга келган реал аҳволни тан олишга, кучлар нисбатига реал баҳо беришга ва ҳар қандай реваншчилик хом хаёлларидан воз кечиш учун кўмаклашишга чақирди.

Германия Демократик Республикаси бундан буён ҳам тинчлик ва хавфсизлик сиёсатини изчиллик билан давом эттира беради ва Европа халқлари ва давлатларининг тинчликни таъминлашга қаратилган катта ниятларини амалга оширишга ёрдам бериш учун барча кучларни сарф қилаверади. Биз Европа хавфсизлиги масалалари юзасидан чақириладиган Умумевропа кенгашига тайёргарлик кўриш ва бу кенгашни ўтказиш йўлидаги тадбирларни бундан буён ҳам ҳар жиҳатдан қўллаб қувватлай берамиз. Германия Демократик Республикаси бу кенгашда, деди В. Ульбрихт, Европадаги бошқа ҳамма давлатлар билан биргаликда ҳуқуқий тенглик ва тенг статус асосида қатнашган бўлур эди.

В. Ульбрихт Германия Демократик Республикасида социализмнинг ижтимоий системасини вужудга келтириш — Германия Бирлашган социалистик партиясининг VII съездидан кейинги энг муҳим вазифалардан бири эканлигини кўрсатиб қуйидагиларни таъкидлади: Германия Демократик Республикасининг Совет Иттифоқи билан иттифоқи, шунингдек Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги иқтисодий ҳамкорлик ГДР олдида турган вазифаларни ҳал этишнинг асосий шартидир.

В. Ульбрихт айтдики, Германия Демократик Республикаси билан СССР ўртасидаги мустаҳкам иқтисодий муносабатлар туфайли, ҳар иккала мамлакат учун фойдали бўлган иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлиги туфайли улар ўртасида узилмас алоқа пайдо бўлди.

Биз шу нарсани зўр мамнуният билан айта оламизки, 1966 — 1970 йилларда СССР билан ГДР ўртасида 60 миллиард валютали марка миқдорида тузилган узоқ муддатли савдо битими асосида товар етказиб бериш плани анча ошириб бажарилади. Бу — ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни муваффақиятли суратда ривожлантириш натижасидир.

Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик, деди В. Ульбрихт, айрим ишлаб чиқариш вазифалари ва илмий тадқиқот вазифаларини ҳал этиш доирасидан чиқиб, социализм иқтисодий системасини, хусусан халқ хўжалигини планлаштириш системасини ривожлантиришнинг комплекс жараёнларини тобора кўпроқ даражада ўз ичига олмоқда.

Биз, деди В. Ульбрихт, шу тантанали мажлис минбарида туриб, биргаликда ишлаётганликлари, ёрдам ва мадад бераётганликлари учун совет дўстларимизга, Бош секретарь ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига, хусусан Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Алексей Николаевич Косигинга самимий миннатдорчилигимизни изҳор қилишни истаймиз.

В. Ульбрихт Германия Демократик Республикасини ривожлантириш соҳасида бундан буёнги вазифаларга тўхталиб, докладининг охирида қуйидагиларни айтди: Немис миллати социалистик давлатининг дастлабки йигирма йил мобайнидаги тараққиёт якуни тарихий тараққиётда ғолиблар томонида турганлигимизни исбот қилади. Ана шу 20 йил ичида Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан мустаҳкам дўстлик ҳамда ҳамкорликда қўлга киритилган ютуқлар айни вақтда халқимиз ва давлатимизнинг келгуси ўн йилликлардаги тараққиёти учун, социалистик жамиятимизни ва унинг жаҳондаги обрўсини ўстириш учун яхши ва мустаҳкам асосдир.

(Ўртоқ В. Ульбрихтнинг доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор давомли қарсаклар билан бўлиниб турди).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Қадрдон ўртоқ Ульбрихт!
Қадрдон немис дўстларимиз!
Ҳурматли ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиуми ва ҳукумати совет коммунистлари, мамлакатимизнинг халқлари номидан Германия Демократик Республикаси қардош халқини катта байрам — социалистик немис давлатининг йигирма йиллиги билан самимий табриклайдилар!

Энг тўғри ҳукмни замон чиқаради. У ёки бу воқеа тарихда қандай ўрин олишини замон белгилаб беради. Баъзи воқеалар даврини кечириб, ном-нишонсиз йўқолиб кетса, бошқа воқеаларнинг аҳамияти ва улуғворлиги тобора яққол намоён бўлади. Ҳозир йигирма йиллик масофадан назар солганимизда, Германия Демократик Республикасининг ташкил топиши нақадар буюк аҳамиятга эга бўлганлиги аниқ-равшан кўриниб турибди.

Илгариги Германияда монополистлар ва юнкерлар, немис ҳарбийлари, нацист жиноятчилар танҳо ҳукмронлик қилган бўлса, эндиликда немис давлати вужудга келди. Ишчилар ва деҳқонлар, меҳнат ва тинчлик аҳли бу давлатни бошқармоқдалар. Герман империализми икки марта жаҳон урушини бошлаб берган бўлса, эндиликда немис давлати қарор топди. Бу давлат ўзининг бутун кучларини тинчликни ҳимоя қилиш ишига, энг адолатли ижтимоий тузумни вужудга келтиришга сарф қилмоқда.

Бу — немис халқининг тақдирида бурилиш ясабгина қолмай, балки Европа тарихида ҳам жуда муҳим воқеа бўлди. Халқларнинг гитлерчилар фашизми устидан, жаҳолат, ваҳшийлик ва агрессия кучлари устидан қозонган тарихий ғалабаси, инсоният тарихидаги энг катта жангда қўлга киритилган ғалаба бунга йўл очиб берди. Германия Демократик Республикасининг муваффақиятли суратда ривожланишига ёрдам берган нарса шу бўлдики, бу республика ташкил топган пайтдан бошлаб ана шу даврда вужудга келган социалистик давлатлар қардошлик оиласининг аъзоси, бу давлатлар ҳар томонлама ҳамкорлигининг актив иштирокчиси бўлди.

Германия Демократик Республикаси ўз юбилейини кучлари гуллаб яшнаган бир шароитда кутиб олмоқда. Ҳали яқиндагина ГДРнинг расмий давлат номини тилга олишни хоҳламаган ГДР душманлари ҳам эндиликда немис социалистик давлатининг муваффақиятларини тан олишга мажбур бўлмоқдалар.

Германия Демократик Республикасида унинг жанговар авангарди — Германия Бирлашган социалистик партияси раҳбарлигида, социализм байроғи остида халқнинг энг яхши, илғор кучлари жипслашди, ишчилар синфининг ҳокимияти, бу синфнинг меҳнаткаш деҳқонлар ва тараққийпарвар зиёлилар билан иттифоқи мустаҳкамланди, социалистик жамият негизлари муваффақиятли суратда барпо этилди. Германия Демократик Республикаси ҳозирги вақтда саноати энг кўп тараққий этган жаҳоннинг ўн мамлакати қаторидан жой олди.

Ҳозирги байрам кунида шу гапларни айтамиз: мамлакатингиздаги янги жамият бунёдкорларига — жанговар ишчилар синфига, шонли кооперативчи деҳқонларга, талантли меҳнаткаш зиёлиларга шон-шарафлар! Улар социалистик қурилиш давомида юксак революцион онглилик, сабот-матонат, мустаҳкам ирода, уюшқоқлик ва интизом, чинакам социалистик ватанпарварлик намуналарини кўрсатдилар ва кўрсатмоқдалар.

Социализм сизнинг диёрингизда узил-кесил ғалаба қилди. Германия Демократик Республикаси халқининг иродаси ана шундай. Бу ирода умумхалқ референдумида маъқулланган социалистик конституция билан мустаҳкамланди. Меҳнаткашларнинг социалистик ғалабаларини ҳеч қандай воситалар билан — на ҳарбий ва сиёсий воситалар билан, на ҳар қандай фитна ва иғвогарликлар ёрдамида улардан тортиб олиш мумкин эмас.

Германия Демократик Республикасининг йигирма йил мобайнидаги тараққиётининг энг муҳим якунларидан бири статистика маълумотларида акс эттирилмаган, аммо буни республиканинг ҳамма қисмида сезиб турибмиз. Бу якун — янги кишини тарбиялаб ўстиришдан иборат.

Капиталистик Германия чирик буржуа идеологияси ва ахлоқи — сохта черков ва мешчан «хайри-эҳсончилари»нинг риёкорона гаплари билан ниқобланган ваҳшиёна худбинлик, манфаатпарастлик қалъаларидан бири бўлиб келган эди. Эксплуататор синфлар «ирқий устунлик» васвасасини, бошқа халқларга нафрат ва душманлик билан қарашни асрлар бўйи немислар орасига ёйиб келган эди. Улар ўзларининг босқинчилик, қароқчилик, сиёсатини рўёбга чиқариш учун шундай қилган эдилар.

Ўртоқлар, ҳозирги кунда Германия Демократик Республикасида тамомила янги типдаги киши — социалистик жамият қурувчиси шаклланиб камол топаётганлигини ҳамма очиқ-равшан кўриб турибди. Бу кишининг маънавий-сиёсий қиёфаси меҳнаткашлар ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун, халқнинг бахт-саодати учун, социалистик ватанни ривожлантириш ва яшнатиш учун, бу ватаннинг қардош социалистик мамлакатлар билан дўстлиги ҳамда иттифоқини мустаҳкамлаш учун, халқлар ўртасида мустаҳкам тинчлик учун курашда ижтимоий бурчни чуқур англаш билан белгиланади.

Социалистик Германияда ирқчилик ва шовинизмга ўрин йўқ. Германия Демократик Республикасининг халқи Маркс, Энгельс ва Лениннинг улуғ ғоялари асосида, немис маданияти атоқли арбобларининг энг яхши демократик ва инсонпарварлик традициялари руҳида тарбияланмоқда. ГДР халқи бошқа халқлар билан дўстлик, бутун дунёда озодлик учун курашаётган революционерлар билан бирдамлик ғоялари руҳида, социалистик интернационализмнинг буюк принциплари руҳида тарбияланмоқда. Германия Демократик Республикасида социализм қурувчиларининг ёш авлоди, коммунистлар томонидан тарбияланган ва ўз социалистик ватанига чексиз содиқ бўлган авлод камол топиб, актив ижодий куч бўлиб қолаётганлиги бизни айниқса қувонтиради.

Ўртоқлар, буларнинг ҳаммаси сизнинг социализм учун олиб бораётган курашингизда қўлга киритган жуда катта ютуғингиздир. Бу ютуқ социалистик тузумнинг капиталистик тузумга нисбатан афзаллигини, коммунистик идеологиямизнинг буржуа идеологиясига нисбатан афзаллигини ҳар нарсадан ҳам яхшироқ кўрсатиб турибди. Бу — ГДРнинг барча немислар учун — ГДР билан ГФРни бир-биридан ажратиб турган давлат чегарасининг шарқ томонидаги ва ғарб томонидаги немислар учун қилаётган иши ғоят қимматли эканлигини ҳар нарсадан ҳам кўра яққол кўрсатиб турибди.

Германия Демократик Республикасининг 20 йил ичида босиб ўтган шонли йўлига назар солар эканмиз, барча немисларнинг истиқболи, келажаги тимсоли худди шу ерда вужудга келтирилаётганлигини жуда яққол кўрасан киши.

Германия Демократик Республикасида қилинган ишлар ва қўлга киритилган ютуқларнинг ҳаммасида аввало, Германия Бирлашган социалистик партияси ва партия Марказий Комитетининг тарихий хизмати бор. Карл Маркс ва Фридрих Энгельс, Август Бебель ва Вильгельм Либкнехт, Карл Либкнехт, Роза Люксембург ва Эрнст Тельман рўёбга чиқариш учун курашган улуғ мақсадлар Германия Бирлашган Социалистик партиясининг раҳбарлигида амалга оширилмоқда.

Германия Демократик Республикасининг қурилиши энг бошданоқ герман ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг Вильгельм Пик, Вальтер Ульбрихт, Отто Гротеволь каби атоқли арбоблари раҳбарлигида олиб борилди. Германия Бирлашган Социалистик партияси мамлакатдаги энг яхши ва энг илғор нарсаларнинг ҳаммасини қамраб олиб демократик партияларни ва жамоат ташкилотларини, аҳолининг ҳамма табақаларини миллий фронтга жипслаштира олди ва уларни тинчлик ҳамда социализм йўлидан олиб боришга муваффақ бўлди. Азиз дўстимиз ва жанговар ўртоғимиз Вальтер Ульбрихт бошчилигидаги Марказий Комитет раҳбарлигида бу партия ривожланган социалистик жамиятни қуришни кўзда тутган марксча-ленинча йўлни изчиллик билан ўтказиб келмоқда, социалистик экономикани ривожлантириш, халқ фаровонлигини, фан ва маданиятни юксалтиришнинг янги йўллари ҳамда методларини моҳирлик билан қидириб топмоқда.

Совет кишилари Германия Демократик Республикасининг халқаро майдондаги таъсири ўсиб кучайиб бораётганлигини қизгин хайриҳоҳлик билан кузатиб турибдилар. Германия Демократик Республикаси янги уруш хавфининг ҳеч қачон немис тупроғидан бошланишига йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўришни ўз вазифаси, деб эълон қилди. Ўртоқлар бу — энг олижаноб мақсад ва жуда катта аҳамиятга эга бўлган ишдир. Европанинг барча халқлари бунинг учун Германия Демократик Республикасидан миннатдор бўлишлари керак.

Германия Демократик Республикаси — ҳозирги жаҳоннинг муҳим таркибий қисмидир. Баъзи бировлар Германия Демократик Республикасини таниш ёки танимаслик масаласида ҳануз иккиланмоқдалар. Бу — кечикиб қолган ва ҳозирги кунда ҳатто бирмунча кулгили позициядир! Шундай позициядан туриб Эльба дарёси Шимолий денгизга оқаётганлигини бемалол «тан олмаслик» мумкин. Германия Демократик Республикасини «танимаслик» тўғрисидаги, Германия Федератив Республикаси барча немислар номидан иш кўриш «ҳуқуқи»га эга эканлиги ҳақидаги беҳуда гаплар эндиликда сиёсий жиҳатдан ҳатто вақтинча бўлса ҳам ҳеч кимга наф келтираётгани йўқ.

Машъум «Хальштейн доктринаси» ўлик бир нарса бўлибгина қолмай, балки эндиликда худди бумеранг сингари ўз ижодкорларини нишонга олиб уряпти. Кейинги вақтларда Ғарбий Германияда рўй берган сиёсий воқеалар бундан далолат бермайдими, ахир. Бонннинг ҳар қандай чайранглари Камбоджа, Ироқ, Сурия, Бирлашган Араб Республикаси, Судан, Жанубий Яман каби давлатларнинг Германия Демократик Республикасини танишларига тўсқинлик қила олмади. Яқин келгусида бошқа кўп мамлакатларнинг Германия Демократик Республикасини халқаро ҳуқуқ нуқтаи назаридан танишларига шак-шубҳа йўқ.

Биз, совет кишилари шу нарсадан астойдил хурсандмизки, Германия Демократик Республикасининг ҳаёти ва курашидаги ана шу йигирма йиллик давр икки социалистик давлатимизнинг самимий дўстлиги ва самарали ҳамкорлиги йиллари бўлди. Бу дўстлигимизнинг яхши традициялари, чуқур илдизлари бор. Биз, немис пролетариатининг йўлбошчилари улуғ Октябрь Социалистик революциясини ғоят зўр хурсандчилик билан табриклаб, немис ишчиларини социалистик Германияни барпо этишга ва унинг социалистик Россия билан иттифоқ бўлишига даъват этганликларини миннатдорчилик билан эсга оламиз. Карл Либкнехт Россия устида ёришган тонгни Германия учун ҳам озодликдир, деган эди.

Совет кишилари немис ишчилари ва деҳқонларининг жасоратини ҳеч қачон эсдан чиқармайдилар. Улар Октябрь революциясидан кейин немис диёрида Советларнинг Қизил байроғини баланд кўтардилар, граждан уруши йилларида Советлар Республикаси томонида туриб интернационал отрядларда жанг қилдилар.

Биз немис кўнгиллиларни бошқа мамлакатларнинг интернационалистлари билан бир ёқадан бош чиқариб, Испания қирларида фашизмга қарши мардона жанг қилганликларини асло эсдан чиқармаймиз. Немис халқининг энг яхши фарзандлари — коммунистлар, антифашистлар бутун иккинчи жаҳон урушида ҳам, террор ва таъқиблар вақтида ҳам, фашист турмалари ва қамоқ лагерларидаги қаттиқ азоб-уқубат шароитида ҳам пролетар интернационализмига содиқ бўлиб қолдилар, социализм ватани бўлмиш Совет Иттифоқига нисбатан ўз муҳаббатларини изҳор қилдилар. Улар буни ўзларининг олий ватанпарварлик бурчи, ўз халқига муҳаббатнинг олий ифодаси, деб билдилар.

Биз шу билан фахрланамизки, Совет Армияси немис халқини гитлерчилар истибдодидан озод қилди ва унга тинчлик бағишлади. Ўртоқлар, Совет кишилари Гитлер тўдасини, герман империализмини ҳамма вақт немис халқидан тамомила фарқ қилганлигини яхши биласиз.

Совет Иттифоқи халқлари ҳатто урушнинг энг оғир йилларида ҳам немис диёрида фақат гитлерлар ва гитлерчиларгина эмас, бошқалар ҳам иш кўрганлигини эслаҳридан чиқарганлари йўқ, немис халқи илмий социализм назариясининг асосчиларини, мард пролетар революционерларини жаҳонга етиштириб берганлигини ҳеч қачон эсдан чиқармадик. Германия Демократик Республикасининг энг буюк тарихий хизматларидан бири шуки, у немис фашизми ва милитаризми герман халқи билан жаҳоннинг бошқа халқлари — гитлерчилар агрессиясининг қурбонлари ўртасида қазиган жарликдан ҳатлаб ўта олди.

КПСС ва Германия Бирлашган социалистик партиясининг социалистик интернационализм ва революцион бирдамликнинг улуғ принципларига чуқур садоқати, социализм ва коммунизм қуришдек буюк ишда умумий идеалларимизга садоқати, қараш ва ҳаракатларнинг бирлиги — қардошларча бузилмас дўстлигимизнинг негизи ана шундай.

Германия Демократик Республикаси эълон қилиниши билан халқларимиз ўртасидаги дўстлик давлат йўли билан мустаҳкам пойдеворга эга бўлди. Эндиликда бизнинг муносабатларимиз дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномага, сиёсий экономика, маданият ва мудофаа соҳасидаги бошқа бир қанча муҳим битимларга асосланади. Партия, давлат ва ижтимоий йўл билан бир-бирларимизга кўплаб делегациялар юбориб туришимиз, шу жумладан, юксак даражадаги алоқалар ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги қардошлик муносабатларини кучайтириш ва ривожлантиришга ёрдам беради. Биз дўстлигимиз иши учун ана шу алоқаларнинг аҳамиятига жуда юксак баҳо берамиз.

Бугун шу минбардан мамлакатимиз Коммунистик партияси, СССР ҳукумати, совет халқи шаънига айтилган дўстлик ва қардошлик сўзларини миннатдорчилик билан эсга оламиз.

Азиз, ўртоқлар, сизларни ва сизлар орқали Германия Демократик Республикасининг барча меҳнаткашларини ишонтириб айтаманки, Германия Демократик Республикаси билан дўстлик совет халқи учун ҳақиқатан ҳам яқин ва жонажон ишдир. Биз сизлар билан икки томонлама — мамлакатларимиз ўртасидаги шартнома бўйича ҳам ва Варшава Шартномаси бўйича ҳам иттифоқчилармиз. Дўстлигимизнинг мустаҳкамлигини, давлатларимиз чегараларининг даҳлсизлигини синаб кўрмоқчи бўлган киши энг олдин шу нарсани билиб қўйиши керак: У, Совет Иттифоқи, бутун социалистик ҳамдўстлик Қуролли Кучларининг бутун қудрати билан, такрор айтаман бутун қудрати билан қақшатқич зарбага учрайди!

Социалистик ҳамдўстликнинг мустаҳкам бўғини бўлмиш Германия Демократик Республикаси халқаро империализмнинг энг урушқоқ отрядларидан бири билан юзма-юз турганлигини яхши биламиз. Германия Федератив Республикасидаги ҳукмрон синф урушдан кейинги ҳамма йиллар мобайнида ҳозирги Европа ўзига мансур бўлмаганлигини, Европа чегараларини ўзгартиришни истаётганлигини яширмаётир. Ғарбий Германия реваншчиларининг ядро қуролини бир амаллаб қўлга олиш йўлидаги зўр бериб уринишларига ҳам сабаб шу.

Германия Федератив Республикасининг сиёсий майдонида янги нацизм ошкора ҳаракат қилмоқда. Янги нацизм гитлеризмнинг инсониятга душманликдан иборат идеологиясини, унинг агрессив мақсадларини мерос қилиб олди ва ҳатто унинг ҳокимият учун кураш йўлларини, бошқача фикр юритувчи кишилардан қасос олиш методларини ҳам қабул қилиб олди.

Тўғри, ҳамма далилларга қараганда, Ғарбий Германия аҳолисининг талайгина қисми янги нацизм ўз мамлакатининг ҳозирги куни ва келажагига ҳамда Европада тинчликка хавф туғдираётганлигини тушунади. Германия Федератив Республикасида ўтказилган кейинги сайловларда янги нацистларнинг бундестагга ўтиб олиш йўлидаги найрангларига зарба берилганлиги бежиз эмас.

Сайловларнинг бундай натижаси — Германия Федератив Республикасидаги демократик кучларнинг шубҳасиз ютуғидир. Аммо ана шу ютуққа ортиқча баҳо бериш ва эндиликда ҳамма иш жойида ва янги нацизм Ғарбий Германиянинг сиёсат оламида йўқ бўлиб кетади деб ҳисоблаш хатарли бўлар эди. Янги нацистлар сайловларда 1 миллион 400 минг овоз, яъни 1965 йилдагига нисбатан икки баравардан зиёд овоз олганлигини эсда тутиш керак, ўртоқлар. Ғарбий Германия жамоатчилиги бу тўғрида жиддий фикр юритиши зарур эди.

Қардош социалистик мамлакатларнинг бузилмас иттифоқи Ғарбий Германия империализми ва унинг ҳарбий ҳамда сиёсий гумашталарининг авантюристик ниятларига ғов бўлиб турибди. Германия Демократик Республикаси ана шу иттифоқнинг қатнашчиларидан биридир. Бу факт Европадаги барча тинчликсевар халқлар учун катта бахтдир. Ўртоқлар, Европада реваншчилик ва агрессия планларига қарши қатъият ва изчиллик билан кураш олиб бориш бизнинг муштарак ишимиздир! Биз шундай деб ҳисоблаймизки, немис меҳнаткашларининг тинчликсевар социалистик давлатини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш — барча социалистик мамлакатларнинг ва умуман Европада мустаҳкам тинчлик бўлишини таъминлашдан астойдил манфаатдор бўлган ҳамма кишиларнинг муштарак ишидир.

Совет Иттифоқининг, Германия Демократик Республикасининг, Варшава Шартномасида қатнашувчи барча мамлакатларнинг Европага доир масалаларда тутган йўли равшан ва изчил йўлдир. Биз давлатларнинг ижтимоий тузумидаги тафовутларга қарамай, уларнинг тинч-тотув яшаши тарафдоримиз. Биз Европанинг бир-бирига қарама-қарши турган ҳарбий гуруҳларга бўлинишига қаршимиз. Европа коллектив хавфсизлиги тарафдоримиз. Биз кескинликни юмшатиш тарафдоримиз, барча давлатлар билан, шу жумладан Германия Федератив Республикаси билан ҳам чинакам яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантириш тарафдоримиз. Биз Германия Федератив Республикасининг сиёсатида реализм томон бўладиган бурилишни, албатта, табриклаган бўлур эдик ва бунга тегишинча эътибор берган бўлур эдик. Аммо милитаризмга ва реваншизмга қарши курашимиз — принципиал йўлдир ва бунда муросачиликка ўрин йўқ.

Варшава Шартномасида қатнашувчи социалистик давлатлар Европа мамлакатларига қитъанинг актуал проблемаларини муҳокама қилмоқ учун бир жойга тўпланишини таклиф этдилар. Бу ташаббус кенг кўламда қўллаб-қувватланилаётганлигидан ғоят мамнунмиз. Ҳозир Умумевропа кенгашини чақиришга тайёргарлик кўриш юзасидан баъзи амалий тадбирларни кўра бошлаш пайти келган бўлса керак.

НАТО даги муайян доиралар Европа қитъасидаги вазиятни мушкуллаштиришга интилиб, кескинликнинг юмшатилишига қарши зўр бериб иш олиб бораётганликларини яхши биламиз. Аммо, Европада келажак тинчлик ва халқлар дўслиги кучлариники эканлигига ишонамиз. Шу сабабли, социалистик давлатлар тараққиётнинг худди шу йўлдан боришига ёрдам беришни ўзларининг муқаддас бурчи, деб ҳисобламоқдалар.

Империалистларнинг Яқин Шарқда ўтказиб келаётган сиёсати хатарли сиёсат эканлигини ҳам кўриб турибмиз. Исроил империалистларнинг шериги ва қуроли бўлиб қолди. Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар Исроил агрессиясининг оқибатларини тугатиш учун курашаётган араб давлатларининг ҳаққоний ишини доим зўр қатъият билан қўллаб-қувватламоқдалар. Яқин Шарқда тинчликни тиклаш мумкин ва тиклаш лозим. Ер курраси аҳолисининг ғоят кўпчилиги бундан манфаатдор. Ҳуқук ва адолат агрессорнинг ўзи босиб олган ўзгалар ерларини ўзлаштириб олишига йўл қўймасликни ва жаҳон жамоатчилик фикрига дағдаға қилиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қарорларини сурбетларча поймол этишига йўл қўймасликни талаб этади!

Азиз ўртоқлар!

Жаҳон социализми ўтган йигирма йил ичида катта ғалабаларга эришди. Давлатлар ва халқларнинг янги социал-тарихий бирлиги бўлмиш социалистик ҳамдўстлик қарор топди ва мустаҳкамланди. Бу ҳамдўстлик бирор кишининг субъектив истаги билан эмас, балки социализмнинг табиати, идеология ва сиёсий принципларнинг бирлиги, халқаро социалистик меҳнат тақсимоти, социалистик мамлакатлар манфаатларининг бирлиги ва тақдирининг чамбарчас боғланганлиги туфайли вужудга келган чуқур жараёнлар натижасида пайдо бўлди.

Социализм мамлакатлари ҳамдўстлиги жаҳондаги воқеаларнинг боришига жуда катта ва самарали таъсир кўрсатмоқда. Европа халқлари қарийб чорак асрдан буён тинч шароитда яшаб келаётган экан, бу, аввало, социалистик мамлакатларнинг хизмати натижасидир. Социалистик мамлакатлар тинчлик сиёсатини актив суратда ўтказиб келмоқдалар, империалистик агрессия ва милитаризм кучларига уюшқоқлик билан қаршилик кўрсатмоқдалар. Шарқий-жанубий Осиёда Америка империализмининг ҳарбий авантюраси барбод этилаётган экан, бу ерда ҳам социалистик давлатларнинг қардошларча бирдамлиги, уларнинг қаҳрамон Вьетнам халқига биргаликда бераётган ёрдами ва уни қўллаб-қувватлаётганлиги ўз таъсирини кўрсатяпти.

Жаҳон тараққиётининг авангарди, антиимпериалистик фронтнинг ядроси бўлмиш социалистик ҳамдўстликни кўзқорачиғидай сақлаш, бу ҳамдўстликни сиёсий, иқтисодий ва мудофаа жиҳатидан кучайтириш, ҳамдўстлик қатнашчиларини марксизм-ленинизм принциплари асосида жипслаштириш — ҳозирги шароитда социализм мамлакатларининг ва барча коммунистларнинг энг биринчи интернационал бурчидир. Совет Иттифоқи ҳозирги пайтда халқаро майдондаги ўзининг асосий вазифаси худди шу нарсадан иборат деб билади, КПСС коммунистик ва ишчи партияларнинг ёз фаслида бўлиб ўтган халқаро Кенгаши якунларидан худди шундай хулоса чиқармоқда. Биз бу Кенгашни бутун дунё коммунистларини ва умуман жаҳондаги антиимпериалистик кучларни жипслаштириш жараёнида энг муҳим босқич, деб ҳисоблаймиз.

Эски дунё, жабр ва зулмдан иборат бўлган дунё ўз позицияларини ўз ихтиёри билан қўлдан бермайди, албатта. У очиқдан-очиқ агрессия қилишдан тортиб, социалистик ҳамдўстликка путур етказиб, уни ичидан заифлаштириш йўлидаги макрли уринишларгача ҳамма воситаларни ишга солади. Аммо бу — ҳалокатга маҳкум этилган тузумнинг беҳуда уринишларидан бошқа бир нарса эмас. Тарихий ташаббус социализм қўлидадир, социализм ҳужум қилмоқда, келажак социализмникидир!

Бизнинг давримиз, жаҳон миқёсидаги синфий кураш мантиқи, фан-техника революциясининг мавж уриб ривожланаётганлиги социалистик ҳамдўстликка янги имкониятлар очиб беради. Бунда гап, аввало, халқаро меҳнат тақсимотини янада кучайтириш ҳақида, социалистик интеграцияни ривожлантириш тўғрисида, фан ва техника тараққиётининг ҳал қилувчи йўналишларида қардош мамлакатларнинг маҳкам бирлашиб, бамаслаҳат ҳаракат қилишлари ҳақида, ҳамкорлик формалари ва методларини такомиллаштириш тўғрисида бораётир. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши апрель сессиясининг қарорлари бунинг учун катта имкониятлар очиб беради. Бу қарорларни изчиллик билан амалга ошириш — қардош социалистик давлатларнинг иқтисодий ҳамкорлигини янги босқичга кўтаради, бу ҳамкорликни сермазмун, кўп қиррали ва таъсирчан қилади. Совет Иттифоқи эса ана шу қарорларни амалга ошириш учун ҳамма чораларни кўрмоқда.

Тўғри қарорлар қабул қилишга, баъзан рўй бериб турадиган қийинчиликларни бартараф этишга ёрдам берадиган муҳим воситамиз бор. Бу восита — социалистик интернационализмдан, марксчи-ленинчиларнинг революцион бирдамлигидан, социализм мамлакатларининг сиёсатида интернационал моментлар билан миллий моментларни тўғри қўшиб олиб боришдан иборат.

Ўртоқлар!

Ҳаммамиз учун азиз бўлган сана — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллиги яқинлашиб қолди. Советлар мамлакати сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати ғоят юксалган вазиятда бу санани кутиб олмоқда. Миллионларча совет кишилари Ленин юбилейини коммунистик қурилишда янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақасини қизитиб юбордилар.

Германия Демократик Республикасининг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари ҳам ана шу катта байрамга зўр ғайрат билан тайёрланаётганликларини биламиз. В. И. Ленин юз йиллиги олдидан жаҳоннинг деярли ҳамма қисмида авж олиб кетган тайёргарлик ленинизмнинг интернационал аҳамиятини ёрқин намойиш қилади.

Жаҳоннинг революцион тарзда янгиланиши В. И. Ленин номи билан, унинг таълимоти билан чамбарчас боғланган. Улуғ Октябрь ғалабаси, жаҳон социалистик системасининг вужудга келганлиги, мустамлака империяларининг емирилаётганлиги ва бу империялар ўрнига мустақил давлатларнинг пайдо бўлаётганлиги, капитал мамлакатларида пролетариат синфий курашининг кучайиб кетганлиги — буларнинг ҳаммаси инсоният Маркс, Энгельс ва Ленин кўрсатганича ва уларнинг ўлмас ғояларининг тантанаси шиори остида яшаётганлиги ва яшажагини кўрсатади.

Азиз ўртоқлар, Германия Демократик Республикасининг коммунистлари ва барча меҳнаткашларини немис диёрида социализмнинг шонли юбилейи билан яна бир марта қутлашга ижозат бергайсиз. Биз сизларнинг Германия Демократик Республикаси бутун халқининг социалистик қурилишда, Европа хавфсизлиги учун ва халқлар ўртасидаги тинчлик учун курашда янгидан-янги ғалабаларга эришувингизни чин кўнгилдан тилаймиз.

Яшасин ва яшнасин социалистик Германия Демократик Республикаси!

Яшасин Германия Демократик Республикаси меҳнаткашларининг жанговар авангарди — Германия Бирлашган социалистик партияси ва унинг жанговар Марказий Комитети!

Яшасин Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги бузилмас дўстлик!

Ер куррасида тинчлик ва тараққиётнинг мустаҳкам таянчи бўлмиш социалистик давлатларнинг қардошларча ҳамдўстлиги мустаҳкамланиб яшнайверсин!

(Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди).

ЛЕНИН ТОПШИРИҒИ БИЛАН

Бундан 50 йил муқаддам, 1919 йил 8 октябрь куни доҳиймиз В. И. Ленин Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети, Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон ишлари бўйича комиссиясини тузиш ҳақидаги қарорга қўл қўйди. Мазкур комиссия ҳайъатига партия ва Совет давлатининг йирик арбоблари, профессионал революционерлардан Шалва Зурабович Элиава (раис), Я. Э. Рудзутак, М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Ф. И. Голошчекин, Г. И. Бокий ўртоқлар аъзо қилиб киритилди. Комиссияга 10 октябрь куни РКП(б) Марказий Комитети ваколати ҳам берилди. Комиссия олдига Россия «Меҳнаткашлар оммасининг Туркистон халқлари билан мустаҳкам иттифоқ»ини вужудга келтириб, Туркистон меҳнат аҳлига, партия ва совет ходимларига ёрдам бериш, бу ерда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш, ленинча миллий сиёсатни оғишмай амалга ошириш, контрреволюцияга қарши кескин курашиш каби вазифалар қўйилган эди.

Комиссия раиси Ш. З Элиава (1885—1938) 1919 йил 12 февралда тузилган Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон ишлари бўйича муваққат комиссиясида раис бўлиб, Туркистон аҳволи билан таниш эди. Бу комиссияга 13 февраль куни РКП(б) Марказий Комитети ваколати ҳам берилган эди. Бу гал ҳам В. И. Ленин, партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати Ш. З. Элиава зиммасига комиссияга раислик қилиш вазифасини юклайдилар. Раис Туркистонга 25 октябрь куни жўнади. У Куйбишев, Рудзутак, Голошчекин ўртоқлар билан Тошкентга 4 ноябрда етиб келди. Ўша куниёқ Ш. З. Элиава комиссия аъзоларини Туркистон партия ва совет ходимлари билан таништирди. Туркистон КП ўлка комитети, коммунистларнинг ўлка мусулмонлар бюроси ва Туркистон Марказий Ижроия Комитетининг қўшма мажлиси ўтказилиб, унда Шалва Зурабович В. И. Ленин имзо чеккан қарорни, доҳиймизнинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатини ўқиб эшиттирди. В. И. Лениннинг хатида Совет Россияси билан Совет Туркистони ўртасидаги дўстлик муносабатларини яхшилаш вазифа қилиб қўйилган эди:

«Ўртоқлар! Менга Халқ Комиссарлари Совети ва Мудофаа Совети Раиси сифатида эмас, балки партия аъзоси сифатида Сизларга мурожаат қилишга руҳсат этингиз.

Туркистон халқлари билан тўғри муносабат боғлаш эндиликда Россия Социалистик Федератив Совет Респибликаси учун, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, жуда катта, жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга эгадир.

Совет ишчи-деҳқон республикасининг кучсиз, шу дамгача эзилган мазлум халқларга муносабати бутун Осиё учун ва жаҳондаги ҳамма мустамлакалар учун, миллион-миллион кишилар учун амалий аҳамиятга эга бўлади.

Мен сизлардан бу масалага айниқса эътибор беришингизни — Туркистон халқлари билан намуна кўрсатиб амалий иш билан ўртоқларча муносабат ўрнатишга бутун кучингизни сарф қилишингизни бошида Британия империализми турган жаҳон империализмига қарши астойдил курашиш учун великорус империализмининг изларини йўқотишни чин кўнгилдан истаганлигимизни уларга иш билан исбот қилишингизни — бизнинг Туркистон Комиссиямизга катта ишонч билан қарашингизни ва унинг директиваларига, яъни худди шу руҳда унга Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети томонидан берилган директиваларга қаттиқ риоя қилишингизни сизлардан жуда илтимос қиламан.

Агар сизлар менинг шу хатимга жавоб берсангиз ва масалага қандай қарашингизни билдирсангиз, мен жуда ҳам миннатдор бўлар эдим.

Коммунистик салом билан
В. Ульянов (Ленин).

(Асарлар, 30-том, 134—135-бетлар). Мажлис қатнашчилари бу хатнинг мағзини чақиб, Ш. З. Элиава докладини тинглаб доҳиймиз топшириқларини «бу ерга келган олий комиссия кўрсатганидай аниқ» бажаришга қасамёд қилдилар. Шундан сўнг Шалва Зурабович доҳиймизнинг хатини Туркистон КП ўлка комитетига топшириб, бу хат билан барча коммунистларни, меҳнаткашларни таништиришни сўради. Доҳиймизнинг хати маҳаллий матбуотда эълон қилинди.

Туркомиссия ва унинг раиси доҳиймиз топшириқларини бажариш учун кўпгина қийинчиликларни енгиши лозим бўлди. Ш. З. Элиаванинг ҳаёти бой ва сермазмун эди. У эзилган ишчи ва меҳнаткашларни озод қилиш курашида фаол қатнашган ва 1904 йили Коммунистик партияга аъзо бўлиб кирган эди.

Элиава Туркистонда раҳбарлик қилиш учун фақатгина ҳукуматдан эмас, балки партия Марказий Комитетидан ҳам мандат олган бўлиб у партия

Турккомиссиянинг 50 йиллигига

ва ҳукумат ишончини оқлаши, Туркистон меҳнат аҳли иззат-ҳурматига сазовор бўлиши керак эди. Бу мушкул вазифани бажариш учун жон куйдириб тинимсиз ишлади.

Коммунистик партия, Туркистон ишчилар синфи ва йўқсул деҳқон ҳамда эзилган ҳунарманд, косибларга таяниб, Шалва Зурабович Турккомиссия фаолиятига умумий раҳбарлик қилди, бу ерда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш, ҳарбий вазият талабига мувофиқ ўлка ҳаётини марказлаштириш, ҳарбий коммунизм сиёсатини изчиллик билан амалга ошириш, ички ва ташқи душманларга қарши курашга ишчи ва деҳқонларни уюштириш каби ишларга бош бўлди.

Туркистон коммунистлари учун унинг «VIII Бутунроссия партия конференцияси ва партиянинг навбатдаги вазифалари» деган доклади муҳим аҳамият касб этди. Бу мавзуда Элиава 1920 йил 12 январда Тошкент умумшаҳар партия конференциясида доклад қилган эди. Турккомиссия раиси ленинча муросасизлик билан инглиз буржуазиясининг планларини фош қилиб ташлади. Инглиз империализми Туркистоннинг ўз колониясига айлантириш мақсадида Туркистон халқлари ўртасига миллий низо солмоқда, большевиклар партиясига эса душманлик ҳиссиётини уйғотмоқда эди.

Туркистон Компартиясининг V ўлка конференциясида 1920 йил январида Ш. З. Элиава доклади асосида резолюция қабул қилинди. Мазкур резолюцияда мусулмон меҳнат аҳли орасида актив коммунистларни тарбиялашга ва уларни қудратли коммунистик ташкилотга уюштиришга эътибор бериш лозимлиги, Россия империясининг собиқ мустамлакаси — Туркистонда бу ерда яшаётган халқларнинг миллий, иқтисодий ва турмуш шароитларига мос келадиган давлат ташкилотларини тузиш лозимлиги таклиф қилинди.

Ш. З. Элиава Туркистон Марказий Ижроия Комитети раҳбарларини қаттиқ танқид қилди, чунки бу ерда ҳукмрон бўлиб олган миллий оғмачилар «марказ декретларига риоя қилиш ва уларни маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб қўллаш»ни истамас эдилар. Лекин ўртоқ Элиава 1920 йил 28 январда В. И. Ленин ва РКП(б) Марказий Комитети номига юборган ахборотида ўзи қайд қилганидек, у турк халқлари коммунистик партиясини тузиш ҳақидаги Т. Р. Рисқулов талабини бажаришга қарши эмаслигини билдирди. Лекин у тезда ўз хатосини тузатди, чунки партиямиз миллий белги асосида эмас, синфий принцип асосида тузилганлиги ҳаммага маълум. Раиснинг Туркистон партия ва совет ташкилотларини мустаҳкамлашда ҳиссаси катта. Масалан, 1920 йил 11 мартда Туркистон Марказий Ижроия комитети мажлисида республикада Халқ Комиссарлари Совети ва область Ижроия Комитетини тугатган кишиларни қоралаб, бундай деди:

«Менимча, Туркистон Марказий ҳокимиятининг тузилишини ўзгартирганлар бу ерда ишчи ва деҳқонлар диктатураси тамом бўлди ва хўжасизликка эркинлик бериш зарур деган фикрга амал қилибдилар. Бошқача хулоса бўлиши мумкин эмас».

Синфий душманлар Турккомиссия ва унинг раисига бўҳтон ва иғволар тарқатдилар, унинг ҳалол фаолиятини бузиб кўрсатишга уриндилар. Айниқса, улар Турккомиссия бутун ҳокимиятни ўз қўлига олмоқчи, аллақачон «Турккомиссия бутун ғаллани марказга жўнатмоқда» деб асоссиз равишда вайсаб, Турккомиссияни тугатиш керак, бу органнинг бу ерда ишлаши шарт эмас, деган иғво билан чиқдилар.

Сиёсий жиҳатдан бўш кишилар бундай иғвога учарди. Бундай иғво коммунистлар сафига ҳам таъсир этди. Коммунистик партия ва совет органларига суқулиб кирган унсурлар, миллий оғмачилар социалистик революция позициясини бўшаштиришга уриндилар. Шу сабабли, Ш. З. Элиава Турккомиссиянинг бошқа аъзолари билан бирга Туркистон республикаси Халқ Комиссарлари Советини тиклашни тавсия этди. Бу талаб қабул қилинди. Туркистонда социализм позициясини сақлаб қолиш учун буюк давлат шовинизми ва маҳаллий буржуа миллатчилигига қарши курашди, коммунистларни, ишчиларни, халқлар дўстлигини мустаҳкамлашга чақирди. У мусулмон меҳнаткашларига ленинча ишонч ва улар билан мустаҳкам иттифоқ бўлиш сиёсатини ўтказишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. У Туркистон фронти революцион-ҳарбий Совети раиси лавозимини эгаллаб, Туркистонда босмачиларнинг асосий кучини тор-мор келтириш режаларини Туркфронт қўмондони М. В. Фрунзе билан бирга тинмай ишлаб чиқди, ҳарбий тадбирларни оммавий-сиёсий ишлар билан қўшиб олиб борди. У маҳаллий коммунистлар, ишчилар, солдатлар, косиб-ҳунармандлар билан яқиндан алоқа боғлаган эди.

1920 йил февралида унинг иштирокида Сирдарё область ижроия комитети тузилди. Ўша йилнинг апрелида Ш. З. Элиава Андижонга борди ва 18 апрель куни митингда нутқ сўзлади. У партиямизнинг сиёсатини меҳнат аҳлига тушунтирди ва ишчи-деҳқонларнинг ҳурматига сазовор бўлди.

В. И. Ленин, РКП(б) Марказий Комитети, Совет ҳукумати Турккомиссиянинг фаолиятини қўллаб-қувватлаб турди. Ш. З. Элиава эса Турккомиссия фаолияти ҳақида РКП(б) Марказий Комитети олдида ҳисоб берар, бу ердаги ҳарбий-сиёсий, иқтисодий ва маданий аҳвол билан марказни таништириб турар эди.

1920 йил майида у Москвага борди. Бу ерда РКП(б)нинг Туркистондаги вазифаси ҳақида қарор лойиҳасини ишлаб чиқишда қатнашди. 1920 йил 13 июнда В. И. Ленин РКП(б) Марказий Комитети қарори лойиҳасига жуда муҳим ўзгартишлар киритди. Бу лойиҳага В. И. Лениннинг киритган қўшимчаси Турккомиссия фаолиятида ҳам, Туркистон компартияси ва ҳукумат учун ҳам беҳисоб аҳамиятли эди. Доҳиймиз ўлка партия ва совет органлари ҳуқуқлари ва вазифаларини белгилаб берган эди, совет қурилишига меҳнат аҳлини кенг жалб қилиш зарурлигини таъкидлаган эди.

В. И. Ленин Турккомиссия Туркистон Халқ Комиссарлари Совети ва Марказий Ижроия Комитети билан бамаслаҳат иш кўришни тавсия этган эди. Шундан сўнг Ш. З. Элиава В. В. Куйбишев билан алоқа боғлаб, у В. И. Лениннинг РКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюросида мусулмон оммага максимал ишониш зарурлигини таъкидлаганини ва Турккомиссияни актив мусулмон ходимлари билан мустаҳкам алоқада бўлиб ишлашга чақирганини гапирди.

В. И. Лениннинг маслаҳати ва Сиёсий Бюро кўрсатмасига биноан Ш. З. Элиава қарор лойиҳасини қайта ишлаб чиқишга киришди. Сўнгра, 1920 йил 29 июнь куни «Туркистондаги бизнинг вазифаларимиз ҳақида», «Туркистонда ҳокимиятни ташкил қилиш ҳақида», «Туркистонда партия қурилиши ҳақида», «Турккомиссия инструкцияси» деган қарорлар Сиёсий Бюрода қараб чиқилди ва тасдиқланди.

Бу қарорларда Турккомиссия ва Туркистон коммунистларининг жанговар вазифалари ёрқин белгилаб берилди.

Партия 1920 йил ўрталарида Ш. З. Элиавага янги вазифа топширди, у Шимолий Эронда Совет давлатининг мухтор вакили бўлиб ишлади. Сўнгра Грузиянинг Халқ Комиссари, 1923 йилда эса Грузиянинг Халқ Комиссарлари Совети, Закавказье Совет Федератив Социалистик республикаси Халқ Комиссарлари Совети раиси бўлиб ишлади.

Шалва Зурабович Элиаванинг ҳаёти социализм қуришга бағишланган эди. Унинг СССР халқлари, хусусан Туркистон халқлари олдидаги хизмати катта. Турккомиссиянинг 50 йиллиги нишонланаётган бугунги кунда Ўзбекистон меҳнаткашлари унинг номини ҳурмат билан тилга олмоқдалар.

А. АКРАМОВ,
тарих фанлари кандидати.

РАССОМ ПАХТАКОРЛАР ОРАСИДА

Г. САИДОВА Бўка районидаги Ленин номли колхозда механик-ҳайдовчи бўлиб ишлайди. У мавсумда 70 тонна пахта теришга аҳд қилган. Ҳозир бу илғор механизатор ўз машинасини моҳирлик билан бошқариб, кундалик нормасини ошириб адо этмоқда.

ОХУНБОБОЕВ номли колхоз қишлоғида Маҳмуд ота Муҳиддиновни ҳамма ҳурмат қилади. У колхоз тузишда, хўжаликни мустаҳкамлашда ва шу кунларда пахтачиликни ривожлантиришда ҳормай-толмай меҳнат қилаётган ишчан отахонлардан. Маҳмуд ота пенсияга чиққан бўлса ҳам доим далада бўлади ва ёшларга кўмаклашади.

МАВСУМДА 80 тонна пахта теришга сўз берган Турсуной Қулматова Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхозининг пешқадам механизаторларидан. У шу кунларда ўз машинаси билан 4—5 тонна пахта термоқда, нормасини анча ошириб адо этаётир.

Н. МЕЛАМЕД чизган расмлар.

Янгийўл районидаги Ленин номли колхозда пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Айниқса колхознинг Фозил Маҳкамов бошлиқ бригада аъзолари теримда пешқадамлик қилишяпти. Суратда: бригаданинг ўнмингкилограммчи теримчиларидан Мамлакат Едгорова.

Ж. Раззоқов фотоси.

К. Бекенова Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозда илғор теримчилардан бири ҳисобланади. У кунига 90—100 килограммга етказиб пахта термоқда. Суратда: ўртоқ К. Бекенова.

А. Абалин фотоси.

ЭКРАНЛАРДА— ҚИСҚА ЛЕНТАЛАР

Қисқа метражли ва телевизион фильмлар уч кун мобайнида Фарғона экранларида кўрсатилиб турилди. Бу ерда ана шу фильмларнинг биринчи республика фестивали ўтказилди. Конкурсда ўзбек ҳужжатли киночилари ўзларининг 24 та асарларини кўрсатдилар.

5 октябрь куни Нурхон кинотеатрида ўзбек кино санъатининг байрами тантанали равишда ёпилди. Фестиваль жюрисининг раиси, кинорежиссёр Шуҳрат Аббосов ижодий мусобақа натижаларини эълон қилди. «Йўлдаги одамлар» фильми энг яхши ҳужжатли лента деб топилди (сценарий муаллифи ва режиссер Роман Григорьев, оператор Тўлқин Бобожонов). «Канал» картинаси (режиссер Малик Қаюмов) энг яхши илмий оммабоп фильм учун ажратилган фестиваль дипломига сазовар бўлди.

Сценарийчи Николай Гацунаев, режиссер Эркин Аҳмедов, оператор Лев Симбирцевлар яратган «Абадий дастхатлар» лентаси телевизион фильмлар орасида фестиваль дипломи билан тақдирланди. Режиссер Тамара Камолова ишлаган «Уйноқи» мультипликацион фильми шу жанрдаги фильмларнинг энг яхшиси эканлиги эътироф қилинди. Сатирик киножурнал — «Наштар»нинг 14-сони ҳам дипломга сазовор бўлди.

Фестиваль дипломларидан ташқари ғолибларга Фарғона область ижроия комитетининг ва область газеталарининг махсус совринлари ҳам топширилди. (ЎзТАГ).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» материаллари изидан

«МАКТАБ БИНОСИ ҚАЧОН БИТАДИ»

Шундай сарлавҳа билан газетамизнинг шу йил 26 август сонида босилган мақолада Бўстонлиқ райони Боғистон қишлоғидаги Садриддин Айний номли 42-мактаб янги ўқув йилига тайёр эмаслиги, бу мактабни янги бино билан таъминлаш вазифаси 13 совхоз маъмуриятига топширилган бўлишига қарамай, совхоз раҳбарлари бу ишга етарли эътибор бермаётганликлари танқид қилинган эди.

Мазкур хатга район ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ П. Н. Шумилин қуйидаги жавобни юборди:

«Бўстонлиқ район ижроия комитети ишонтириб айтадики, Боғистон ҳамда Юсупхон қишлоқларида қурилаётган мактаб бинолари шу йилнинг октябрь ойи охирларида фойдаланишга топширилади...»

Тажриба алмашдилар

Тошкент области шаҳарлари ва районларининг «Билим» жамияти масъул секретарлари яқинда Чирчиқда тўпландилар. Область «Билим» жамияти томонидан уюштирилган бу семинарнинг мақсади тингловчиларнинг эҳтиёжларини ўрганиш, корхоналар, маҳаллаларда лекция пропагандасини планлаштириш ҳамда уни ўтказишда Чирчиқ пропагандистларининг тажрибасини ўрганишдан иборат эди.

Шаҳарда ҳозирги вақтда 72 та ленинча лекторий ишлаб турибди, юбилей йилида корхона ва муассасаларда ленинча жумаликлар ўтказиб туриш анъанага айланган, лекция пропагандасини социологик тадқиқ этиш соҳасида қизиқарли тажриба тўпланган.

Лекция пропагандаси ташкилотчилари трансформатор заводида бўлиб, жамиятнинг корхонадаги бошланғич ташкилоти иши билан муфассал танишдилар. Семинарда ўзаро тажриба алмашувга катта эътибор берилди. «Билим» жамияти шаҳар ташкилотининг раиси, техника фанлари кандидати А. Б. Собиров, трансформатор заводи партия комитетининг секретари Х. Қодиров, техника билимлари халқ университетининг ректори Г. К. Бабахунов лекция пропагандасини ташкил этиш соҳасидаги ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Семинар қатнашчилари Чирчиқ шаҳри меҳнат анъаналари ва саноат тараққиёти тарихи билан танишдилар.

Б. КОНОНЕНКО.

ПАХТАНИ ТЕЗ ВА СОЗ ТЕРИБ ОЛАМИЗ

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ ОКТЯБРЬ ҚИШЛОҚ СОВЕТИНИНГ ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗИШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН ТАДБИРЛАРИНИ ҚУВВАТЛАЙМИЗ

Яқинда республика ва область газеталарида Оққўрғон районидаги Октябрь қишлоқ Советининг 1969 йилги пахта ҳосилини уюшқоқлик билан йиғиб-териб олиш ва тайёрлашни таъминлаш юзасидан белгиланган тадбирлари босилиб чиқди. Октябрь қишлоқ Советининг ватанпарварлик руҳи билан суғорилган бу тадбирлари областимиздаги барча пахтакорларнинг, шу жумладан бизнинг Керовчи қишлоқ Советимиз ва унинг депутатларини, доимий комиссия аъзоларини қишлоқ деҳқонларини пахта йиғим-теримини ҳар томонлама уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан бошланган умумхалқ курашига янада активроқ қатнашишга даъват этди. Қишлоқ Советининг шу муносабат билан ўтказилган йиғинида депутатлар Октябрь қишлоқ Совети белгилаган тадбирларини атрофлича ўрганиб чиқишди ва бу ташаббусга тўла қўшилишди.

Қишлоқ Советидаги «Гулистон» ва Ленин номли колхоз аъзолари инсоният доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш мақсадида, республикамизнинг 4 миллион 100 минг тонналик улкан хирмони учун бошланган умухалқ мусобақасига қўшилиб 1425 гектар пахта майдонидан 3475 тонна пахта териб давлатга топшириш, планни 20 октябргача, социалистик мажбуриятни 7 ноябргача бажариш учун ўз зиммаларига юксак ва масъулиятли мажбурият олдилар.

Шу жумладан «Гулистон» колхози аъзолари 1000 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» териб олишга, давлатга 3500 тонналик хирмон тақдим этиш мажбуриятини олишган. Улар етиштирилган ҳосилнинг 90 процентини машиналарда териб олишмоқчи. Шу мақсадда 970 гектар майдон машина теримига ажратилган. Гулистонликлар бу йил колхоз хирмонига «зангори кема» бункеридан пландаги 2300 тонна ўрнига 2800 тонна пахта тўкиш учун курашмоқдалар.

Колхоздаги мавжуд 32 та пахта териш машинаси сентябрь ойининг биринчи ярмидаёқ сифатли ремонтдан чиқарилди. Шу кунларда ғўзани сўнгги марта дефолиация қилиш ишлари уюшқоқлик билан ўтказилмоқда.

Қишлоқ Совети пахтани қисқа муддатда нес-нобуд қилмай териб олиш, терилган пахталарни пунктларга қоп-қанорсиз етказиб беришни таъминлаш мақсадида 8 та кўрак териш, тўкилган пахталарни териб оладиган 25 та машина, 44 та трактор прицепи, 5 та юк ташиш машинасини тўла ремонтдан чиқариб тахт қилиб қўйди. Қўл теримига ажратилган пахта майдонларини ва машина териб кетган майдондаги тўкилган пахталарни теришда 250 киши қатнашмоқда. Уларга 1500 дона этак ва 15 та қўл торози ажратиб берилган. Терилган пахтани қабул қилиб олиш ва нес-нобуд қилмай пунктга пешма-пеш жўнатиш учун барча бригада ва звенолардаги хирмон майдонлари тўла ремонтдан чиқарилди. Бригада ва звено пахта майдонларига борадиган 10 километрдан ортиқ йўл ва мавжуд 6 та кўприк ремонт қилинди.

Қишлоқ Совети ва унинг депутатлари ҳосил теримида бевосита қатнашиб, мажбуриятларни бажаришда авангардлик кўрсатишни, машҳур механизатор Шоймардон Қудратовнинг ватанпарварлик ташаббусини кенг ёйишни ва бу ташаббусга барча пахтакор ва механизаторларни жалб қилишни, пахта йиғим-теримини тез ва қисқа муддатда уюшқоқлик билан ўтказишни, шу мақсадда Октябрь қишлоқ Совети бошлаган ташаббус асосида ишни ташкил этишни ўзларининг биринчи галдаги вазифаси деб ҳисоблайдилар.

Қишлоқ Совети ва унинг қишлоқ хўжалиги бўйича доимий комиссияси колхоз правлениеси активлари билан биргаликда пахта йиғим-терими даврида ишлайдиган ҳар бир терим машинасининг маркасига қараб кунлик ва мавсумий нормаларни конкрет белгилаб чиқди. Жумладан ХВС-1,2 машинасини бошқарадиган механизатор учун биринчи теримда 2,5 тонна, иккинчи теримда 1700 килограмм, учинчи теримда 1 тонна, ХТ-1,2 машина механизатори учун биринчи теримда 3 тонна, иккинчи теримда 2 тонна, учинчи теримда 1200 килограмм, ХВ-2,4 машинаси учун биринчи теримда 5 тонна, иккинчи теримда 3 тонна, учинчи теримда 2 тонна пахта териш шарт қилиб қўйилди. Кундалик терим нормасини бажарган 6-разрядли механизаторларга 7 сўм 30 тийиндан ҳақ тўланади ва бундан ташқари ойлик олиб ишловчи ёки ишбай асосида пахта тераётган механик-ҳайдовчиларга зиммасидаги пахтани ўз муддатида териб топширгани учун қўшимча 30 процент, пахтани нобуд қилмай тоза тергани учун 10 процент миқдорида қўшимча ҳақ тўланади.

Мавсумда ҳар бир ХВС-1,2 машинаси 60 тонна, ХТ-1,2 машина механизатори 80 тонна, ХВ-2,4 машинаси билан 125 тонна пахта терилиши шарт қилиб қўйилди.

Бу йил пахта териш машиналари беш группага бўлиниб ишлайди. Бу группа механизаторларини рағбатлантириш мақсадида уч хил вимпель ташкил қилинди. Мусобақа натижалари ҳар беш кунда якунлаб борилади. Йиғим-теримда юқори кўрсаткичларни қўлга киритган ғолибларни мукофотлаш учун 5 минг сўм пул ажратилди. Масалан, ХВС -1,2 машинасида 20 тонна, ХТ-1,2 машинасида 25 тонна, ХВ-2,4 машинасида 40 тонна пахта терган механизаторларга вимпелга қўшиб иш ҳақидан ташқари 20 сўмдан пул мукофоти берилади.

Қўлда пахта терувчи колхозчилар ўртасида ҳам мусобақа кенг қизитиб юборилган. Улар ўртасидаги мусобақа ҳам ҳар ўн кунда якунланиб, ғолиблар қимматбаҳо кийимликлар билан мукофотланади. Бригадалараро мусобақада ғолиб чиққан бригадаларга ҳар ўн кунда кўчма Қизил байроқ билан бирга 150 сўм миқдорида пул мукофоти бериш таъсис этилди.

Қишлоқ Совети ва унинг маданий-маиший ва медицина хизмати кўрсатиш бўйича доимий комиссияси аъзолари ҳар икки колхозда йиғим-терим даврида колхозчиларга медицина хизмати кўрсатиш устидан қаттиқ назорат олиб боришади. Дала шийпонларида махсус аптечкалар бўлишини таъминлайди. Кўпгина дала шийпонларида ўзига-ўзи хизмат қилувчи буфетлар ташкил этилади. Ҳар бир бригада ва звено кўчма сартарошхоналар, шунингдек, телевизор ва радио тузатиш устахоналари билан таъминланади.

Бу йил мавсумда Керовчи тайёрлаш пункти бўйича 5550 тонна пахта қабул қилинади. Қишлоқ Советининг ана шу пунктда ишлаётган депутатлари пунктда бўлган ортиш ва тушириш механизмларини ҳам тахт қилиб қўйганлар. Шунингдек пахта қабул қиладиган пункт территорияси электрлаштирилган ҳамда ёнғинга қарши ҳамма тадбирлар илгаридан кўриб қўйилган.

Пункт пахтани уч сменада қабул қилишни ташкил этди. Далада ишлаётганлар ва пахтани қабул қилиб олувчи пункт ходимларига яхши медицина хизмати кўрсатилишини таъминлаш мақсадида медицина хизмати иши ҳам икки сменада ташкил этилди.

Қишлоқ Совети ва жойлардаги унинг депутатлари Октябрь қишлоқ Совети ташаббуси асосида кўрган бу тадбирлар пахта йиғим-теримини қисқа муддатга ўтказиш, зиммадаги мажбуриятни тўла адо этиш, доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга асос бўлади.

Н. РАҲМОНОВ,
Бўка райони Керовчи қишлоқ Советининг раиси.

ШАҲАРДА Ҳусниддин Зоировни танимайдиган бирорта ҳам автобус ёки такси шофери бўлмаса керак. Моҳир инспектор беш йилдан буён Навоий кўчасида транспорт қатновини тартибга солиб келмоқда. Ҳусниддин Зоиров ишда намунали хизмат кўрсатгани учун шаҳар ички ишлар бошқармаси томонидан бир неча бор Фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган. Суратда: ўртоқ Ҳ. Зоиров ўз постида.

А. Абалян фотоси.

ЯНГИ БОҒЛАР УЗУМИ

Орджоникидзе районидаги «Химик» совхозининг соҳибкорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар янги узум боғларидан баракали ҳосил етиштирдилар. Қисқа вақт ичида соҳибкорлар давлатга 200 ўрнига 220 тонна винобоп узум етиштириб бердилар. Дастлабки йилнинг ўзидаёқ ҳар гектар ердан олинган ҳосил 7—8 тоннаданга тўғри келди.

Янги боғлардан кўплаб узум олишда Шоботир Эргашев, Юсуф Азизов, Али Худойберганов ўртоқлар раҳбарлик қилган бригада соҳибкорларининг ҳиссаси катта бўлди.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

БУГУННИНГ УМИДИ

Бугун олтилар турнирида навбатдаги учрашувлар бўлади. «Пахтакор» футболчилари Свердловск шаҳрида «Уралмаш» билан қайта куч синашадилар. Маълумки, биринчи ўйин ураликларнинг ғалабаси билан тугаган эди. Майдон эгалари ҳар таймда урган биттадан тўпга пахтакорчилар жавоб қайтаролмадилар. Бугун ҳамшаҳарларимиз бу учрашувдаги хатолардан хулоса чиқариб, ўйинда бурилиш ясайдилар деб ўйлаймиз. Чунки улар изидан бораётган «Қайрат» жиддий хавф солиб турибди. Олмаоталиклар бугунги учрашувдан сўнг қолган икки ўйинни ўз майдонида ўтказади. «Пахтакор» эса Свердловскдан қайтиб келгач, турнир ғолиби «Арарат» билан беллашади. Бу ўйинлар тошкентликлардан жуда катта куч ва маҳорат талаб этади. Сўнгги уч тур олдидан «Арарат» 35 очкога, «Пахтакор» 31 ва «Қайрат» 28 очкога эга.

МЕРГАНЛАРГА МЕДАЛЛАР

Ўзбекистонлик мерганлар қишлоқ ёшларининг Москвада бўлган Бутуниттифоқ мусобақасида катта ғалабага эришишди. Ҳаммадан ҳам самарқандлик Нина Большакова қўлга киритган муваффақият қувончлидир. У МВ-9 машқида 600 имкониятдан 584 очкони уриб олтин медални қўлга киритди. Областимиз вакили Алексей Макаричев МВ-5 машқида кумуш мукофот эгаси бўлди. Иккинчи ҳамшаҳримиз Татьяна Рибченко ҳам Бутуниттифоқ мусобақасининг кумуш совриндори бўлди. Бундан ташқари тўппончадан отишда Ўзбекистон қизлар командаси бронза медалини қўлга киритдилар. Командамиз составида областимизнинг икки вакили Елизавета Синкова ва Татьяна Рибченко бор эди.

«ТАШАВТОМАШ»НИНГ 70 ТЎПИ

«Ташавтомаш» заводи футболчилари «Б» класси командалари ўртасида пешқадамликни қўлдан бермаётирлар. Улар навбатдаги турда «Пахтачи» командасини қабул қилиб рақиблари дарвозасига тўртта жавобсиз тўп киритдилар. Бу «Ташавтомаш»нинг мавсумдаги 21-ғалабаси эди. Коллективнинг ҳужумкорлик руҳида ўйнаши кишини қувонтиради. Ҳозир «Ташавтомаш» рақиблар дарвозасига киритган тўп 70 тага етди. Бу тўпларнинг қарийб учдан бирини Стадник киритди. Турнирда «Самарқанд» футболчилари иккинчи ўринда боришаётир. Самарқандликлар «Андижон» устидан 2:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Тошкент армиячилари Олмалиқда ўйнаб, бир очко олдилар — 1:1. Шу ҳисоб Бекобод ва Чирчиқ футболчиларининг учрашувида ҳам қайд қилинди. «Янгиер» ўз майдонида «Димитровчи»ни 1:0 ҳисобида енгди.

ТУРКИЯ КОМАНДАСИ БИЛАН КИМЛАР ЎЙНАЙДИ

Туркия терма командаси билан 15 октябрда Киев шаҳрида бўладиган саралаш ўйинида қатнашувчи 22 футболчининг рўйхатига қуйидагилар киритилди: дарвозабонлар — Рудаков, Кавазашвили, Ткаченко, ҳимоячилар Дзодзуашвили, Ловчев, Логофет, Афонин, Шестернев, Капличний, Хурцилава, ярим ҳимоячилар — Мунтян, Серебрянников, Киселев, Асатиани, ҳужумчилар — Осянин, Пузач, Бишовец, Хмельницкий, Г. Нодия, Зинченко, Гершкович, Еврюжихин.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси, 18.35 — Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.45 — Ленинча меҳнат вахтасида, 19.00 — Концерт, 19.40 — Телеянгиликлар, 19.55 — Кўрсатишлар программаси. 20.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.35 — Шустрик ва Мямлик саргузаштлари (болалар учун қўғирчоқ фильм), 19.15 — «Комсомолец Узбекистана» газетаси «Ёшлик» студияси меҳмони, 19.55 — Рози Армен куйлайди (фильм-концерт).

Ўзбек тилида: 20.40 — Волгоград (телефильм). 21.35 — Концерт (Тошкент консерваторияси студентлари ижросида). 22.15 — Сўнгги пушаймон (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/X да Шоҳ Эдип, 9/X да Парвона.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Венгер ва совет цирки артистларининг хайрлашув гастроллари.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ҳар кеч ўнбирда — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3 кеч 6-45 минут ва 10 да).

Узоқ Ғарбда — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 ва кеч 10 да).

Ганга ва Жамна (кундуз соат 1-20 ва 5-50 минутда), Ёшлик-бебошлик (кундуз соат 4-10 ва кеч 8-30 минутда) — НАВОИЙ номли.

Ўғирланган дирижабль — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ўтган кунлар — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 да).

Кичик ҳикоя учун сюжет — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 8 яримда).

МАКТАБ ВА БОЛАЛАР БОҒЧАЛАРИ ХОДИМЛАРИ, ОТА-ОНАЛАР!

Болаларнинг темир йўл яқинида ўйнашларига ва қандайдир бошқа ҳаракат қилишларига

ЙЎЛ ҚЎЙМАНГ

Ватанимиз ёш граждандари ҳаётини

САҚЛАНГ

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИ ТОШКЕНТ ЙЎЛ ДИСТАНЦИЯСИ.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ТЕҲРОН ВИСТАВКАСИДАГИ СОВЕТ ПАВИЛЬОНИ

ТЕҲРОН, 6 октябрь (ТАСС). Теҳрондаги иккинчи халқаро Осиё виставкасининг совет павильони ўз эшикларини меҳмондўстлик билан очиб қўйди. Павильон экспозицияларининг хилма-хиллиги бу ерга келувчиларнинг зўр эътиборига сазовор бўлмоқда. Кўпгина экспонатлар Эрон ва виставкада қатнашаётган Осиёдаги бошқа мамлакатларнинг экономикаси учун катта қизиқиш туғдирмоқда. Теҳронда чиқадиган Нуфузли газеталар виставканинг очилиши тўғрисидаги хабарларида унда Совет Иттифоқининг қатнашуви қўшни мамлакатлар ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга ёрдам беради, деб таъкидламоқдалар.

ГРЕГУАР КАЙИБАНДА РУАНДА ПРЕЗИДЕНТИ

БУЖУМБУРА, 7 октябрь. (ТАСС). Кигали радиосининг кеча хабар беришича, Грегуар Кайибанда учинчи марта тўрт йиллик муҳлат билан Руанда республикасининг президенти қилиб сайланган. Ўтган хафта президент сайлови билан бир вақтда ўтган парламент сайловида Кайибанданинг ўзи асос солган ва раҳбарлик қилаётган республика — демократик ҳаракат партиясидан бўлган тарафдорлари ғалаба қозондилар. Улар Руанданинг 49 депутатидан иборат миллий-мажлисида аввалгидек катта кўпчилик мандатга эга бўладилар.

АҚШ КАМБОДЖА СУВЕРЕНИТЕТИНИ БУЗИШДА ДАВОМ ЭТМОҚДА

ПНОМПЕНЬ. 6 октябрь. (ТАСС). Америка-Сайгон ҳарбийлари Камбоджанинг Жанубий Вьетнам билан чегарадош районларига ваҳшиёна ҳужум қилишни давом эттирмоқдалар.

23 сентябрда Кандал вилоятидаги Вейнгкео қишлоғи тўпга тутилди. Тўп ўқи парчаларидан қишлоқ аҳолисидан бир киши ўлдирилди ва беш киши ярадор қилинди. Тўртта уй вайрон бўлди.

Кхмер Пресс агентлиги шу ҳақда хабар берар экан, Америка қўшинлари Камбоджа территориясига қуролли ҳужум қилган бошқа бир ҳодисани ҳам эслатиб ўтади. 21 сентябрда 50 га яқин Америка солдати тун қоронғилигидан фойдаланиб Кампот вилоятидаги Чтор қишлоғи районида Камбоджа (территориясига бостириб кирган ва у ерда подшо полициясининг постини ўққа тутган.

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДАН

ҚОҲИРАДАН ХАТ

Бирлашган Араб Республикаси мустақил ҳаёт йўлини бошлаганига унчалик кўп вақт бўлгани йўқ, бироқ республика босиб ўтган йўл турли соҳаларда эришилган катта муваффақиятлар билан характерланади. Шу билан бир қаторда мамлакат олдида ҳали ҳал этилиши лозим бўлган катта вазифалар турибди. Қоҳирада чиқадиган «Ал-Жумҳурия» газетаси 1969 йилнинг 7 августида қуйидагиларни ёзди: «Миср халқи ҳамма жойда ҳал қилувчи босқич вазифалари тўғрисида кенг мунозара олиб бормоқда. Ҳозир халқнинг кураши худди шундай босқичга кирган. Бу мунозара душманга қарши ҳарбий, сиёсий ва иқтисодий кураш, мамлакатнинг социалистик қайта қурилишлари ва тараққиёти тўғрисидадир. Халқ оммаси билан биргаликда бу мунозарада мамлакатнинг сиёсий раҳбарлари ҳам иштирок этмоқдалар...» Газетанинг ана шу сўзларида ҳозирги вақтда БАРда рўй берган вазият характеристикаси ҳам ўз ифодасини топган.

Исроил агрессорлари 1967 йилнинг июнида уруш бошлаб БАР ерларининг бир қисмини эгаллаб олганларидан кейин мамлакат олдида биринчи навбатда ўз ҳарбий кучини мустаҳкамлаш, армияни тиклаш, қайта қуриш ва қайта қуроллантириш вазифалари кўндаланг бўлиб қолди. Миср қуролли кучлари Сувайш канали зонасида ерда ва осмонда сўнгги вақтларда берган сезиларли зарбаси бу соҳада БАРнинг бирмунча ютуқларни қўлга киритганлигини кўрсатиб турибди.

Уруш ҳам, шу уруш туфайли БАР халқ хўжалигига етказилган зарар ҳам мамлакатнинг сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий тараққиётини тўхтатиб қололмади. Яқинда ҳукмрон Араб социалистик иттифоқи партияси Олий миллий конгрессининг учинчи сессиясини очатуриб, БАР президенти Носир шундай деди: «Исроил билан уруш ҳолати мамлакатда социалистик қайта қурилишлар жараёнини тўхтатиб қўймаслиги керак. Аксинча бу ҳолат қайта қурилишларнинг янада чуқур ўтказилишига ёрдам бериши зарур. Ана шу заруриятни биз қай даражада англаётганлигимиз мудофаага катта харажатлар бўлаётганлигига қарамай бу йил мамлакатнинг ривожланиши учун ажратаётган маблағимиз 400 миллион фунтни ташкил этишида ўз ифодасини топган».

Президент Носирнинг сўзларида сўнгги йилларда Миср экономикасида рўй берган, кўпчилик соҳаларда уруш туфайли туғилган қийинчиликларни енгишдан ташқари урушгача бўлган кўрсаткичлардан анча ўзиб кетилганлигини кўрсатиб турувчи ўзгаришлар ифодалаб берилди.

Бирлашган Араб Республикаси мамлакатни индустрлаштириш, оғир саноат асосларини вужудга келтириш йўлини тутиб, бу соҳада жиддий ютуқларга эришди. Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами ва кўмаги билан қурилаётган Асвон гидроэнергетика иншоотининг қурилиши тугалланай деб қолди. Унинг ҳар йили ишлаб чиқарадиган 10 миллиард киловатт-соат электр қуввати БАРнинг ҳамма эҳтиёжларини қондиради ҳамда янги саноат корхоналарини ишга тушириш учун имконият очиб беради. Совет Иттифоқи ёрдамида БАРда қурилаётган фосфор ва алюминий ишлаб чиқарадиган энг йирик комбинат, йилига 1,5 миллион тонна пўлат берадиган Хелуан металлургия комбинати ана шундай янги корхоналардир. Комбинатнинг дастлабки объектлари фойдаланишга топширилди.

БАР экономикасида нефть бундан буён катта роль ўйнайди. 1968 йилда мамлакатда 12 миллион тонна нефть қазиб чиқарилган бўлса, 1969 йилда эса, дастлабки ҳисобларга қараганда, БАР 30 миллион тонна нефтга эга бўлади. Қизил денгиздаги Морган кони сингари йирик конларни ишга туширишдан ташқари мамлакатнинг турли жойларида янги конларни ўрганиш ишлари олиб борилмоқда.

Ҳозирги вақтда БАРнинг қишлоқ хўжалигида жиддий ўзгаришлар рўй бермоқда. Нил дарёси воҳасидаги қишлоқ хўжалик районларида бўлган киши Миср фаллоҳлари ҳар қарич ерни нақадар ихлос билан ишлаётганликларини кўради. Негаки, ерсизлик ҳамиша Миср деҳқонларининг шўри бўлиб келган. Шу сабабдан янги ерларни ўзлаштириш проблемаси Миср учун ғоят муҳим аҳамиятга эга эканлигини тушуниб олиш қийин эмас.

1952 йил революциясидан илгари Мисрда ҳар йили ҳаммаси бўлиб 2500 феддан (бир феддан 0,42 гектарга тенг) янги ер ўзлаштирилар эди. 1952 йилдан 1968 йилгача мамлакатда 825 минг феддан ер ўзлаштирилди. Бу ишда баланд Асвон тўғони катта роль ўйнамоқда. Нил дарёсининг ўрта оқимида шу тўғон ҳосил қилган Наср кўлининг суви 1975 йилнинг охирига бориб чўл қўйнидан яна 1336 минг феддан ерни ажратиб олиш имконини беради.

Араб социалистик иттифоқи конгрессининг учинчи сессиясида президент Носир 700 минг феддан янги ерни «Давлат компаниялари ёки ташкилотларнинг мулки қилиб бериш»ни таклиф этди. Бундай компаниялар ва ташкилотлар ерни бевосита ўзлари ишлаб маҳсулот яратишлари ҳам, маълум шартлар билан узоқ муддатга фермерларга ижарага беришлари ҳам, ёки бўлмаса, майда участкаларга бўлиб, янги ер эгаларига мулк сифатида сотишлари ҳам мумкин, бунда ҳарбий ҳаракатларда қатнашаётган ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оилаларига имтиёз берилади.

Янги ерларнинг ўзигина Миср деҳқонларини ерли қилиш муаммосини ҳал этиб беролмайди. Шунинг учун, деб таъкидлаб ўтди президент Носир, «ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган айрим масалаларга тааллуқли қатъий қарорлар қабул қилиш вақти етди». БАРдаги бундан кейинги прогрессив ўзгаришлар учун бениҳоя аҳамият касб этадиган бу қарор Араб социалистик иттифоқи Олий миллий конгрессининг учинчи сессиясида қабул қилинди. Конгресс сессиясида мамлакатда ерга эгалик қилиш нормаси белгиланди. Ана шу нормага биноан аҳоли жон бошига 50 феддан ва бир оилага 100 феддан ер тўғри келади.

Бу тадбир аввало йирик капиталистларга қарши қаратилган. БАРдаги феодаллар ва реакцион кучлар ерга эгаликни ҳар қандай чеклашларга узоқ вақт қаршилик қилиб келдилар. «Ал-Ахбор» газетаси яқинда «Кўпчилик йирик ер эгалари узоқ вақт мобайнида қабул қилинган қарорларини амалга оширишучун жавобгар бўлган ижроия органларига тазйиқ ўтказиб келган эдилар» деб таъкидлади. Шу сабабли Араб социалистик иттифоқи Олий миллий конгрессининг учинчи сессияси резолюцияси ҳамда сессияда қабул қилинган декларацияда «Халқнинг истагига қарши чиқаётган озчиликка» нисбатан дадил кураш олиб бориш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Миср қишлоқлари ана шу тарзда аста-секин ўзгариб бормоқда. БАРнинг 1969-1970 молия йили бюджетида қишлоқларни электрлаштиришга 3 миллион миср фунти ажратиш мўлжалланган. Миср фаллоҳининг даласига замонавий техника кириб келмоқда. Бу техникани қўлланишда социалистик мамлакатлардан келган дўстлар катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Бир группа совет журналистларининг мамлакат бўйлаб яқинда қилган сафари вақтида биз Мансур шаҳри (Дакхалия вилояти) районида болгар учувчиси П. Николов деҳқонларнинг далаларини самолёт ёрдамида чанглатаётганини кўрдик. 3,5 мингга яқин киши яшайдиган Санака қишлоғида деҳқонлар бизга қишлоқнинг катта ёшдаги 80 процент аҳолиси ўқиш ва ёзишни ўрганиб олганлигини ҳикоя қилиб беришди. Студентлар ва маҳаллий мактабларнинг муаллимлари ҳафтасига уч маротаба саводсизлар билан машғулот ўтказиб туришибди. Қишлоқ ёшлари спорт билан шуғуллунишмоқда. Деҳқонлар мамлакат ҳаётида рўй бераётган ҳамма воқеалардан хабардор қилиб турилади. Араб социалистик иттифоқи олий миллий конгрессининг учинчи сессияси якунларида энг асосий нарса нима, деб берган бизнинг саволимизга улар бир овоздан: аҳоли жон бошига чек ернинг максимал даражада камайтирилиши ҳақидаги қарор бўлди, деб жавоб беришди.

Ҳеч шубҳасиз, бу қарор Араб социалистик иттифоқининг аҳоли олдидаги обрўсини мустаҳкамлади. Араб социалистик иттифоқининг ташкилотлари мамлакатнинг ижтимоий ҳаётида. Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун курашга халқ оммасини сафарбар этишда тобора муҳим роль ўйнамоқда. Бу ташкилотларнинг аъзолари Араб социалистик иттифоқи Олий миллий конгрессининг сўнгги сессияси қарорларини аҳоли ўртасида кенг тушунтирмоқдалар, меҳнатда шахсий намуна кўрсатмоқдалар.

1967 йил 5 июнда уруш очиб, Исроил босқинчилари узоқ мақсадларни кўзда тутган: Яқин Шарқда империализм ва мустамлакачилик мавқеини тиклаш ва мустаҳкамлаш, Араб мамлакатларида, биринчи галда БАРда прогрессив тартибларни тугатишни мўлжаллаган эдилар. Бироқ бу ниятлар амалга ошмай қолди. БАР да ҳар соҳада йилма-йил рўй бераётган прогрессив ўзгаришлар мамлакат ички фронтининг янада мустаҳкамланиб бораётганлигини кўрсатиб турибди. Бу ўзгаришлар Исроил агрессия оқибатларини тугатиш учун курашда Бирлашган Араб Республикаси янгидан-янги муваффақиятларга эришувида ишончли гаровдир.

Г. КУВАЛДИН,
ТАСС мухбири.

ГДРнинг Галле яқинидаги В. Ульбрихт номли энг йирик «Лойна» нефть—химия комбинатида жуда кўп ёшлар меҳнат қилишади. Уларнинг кўплари герман—совет дўстлиги жамиятининг актив аъзоларидир. Суратда: (чапдан ўнгга) химик—операторлар Ангелина Вих, Петер Мюллер ва Маргарита Мюллерларни кўриб турибсиз.

В. Кошевой фотоси, (ТАСС).

КОММУНИСТЛАРНИНГ САЙЛОВДАГИ ҒАЛАБАСИ

ПАРИЖ, 6 октябрь. (ТАСС). Кеча Виллаб шаҳрида (Париж жанубидаги Эссонн департаментида) қисман ўтказилган муниципиал сайловида коммунистлар партияси қўйган номзодлар енгиб чиқди.

Франс Пресс агентлигининг шу тўғридаги хабарида сайловчиларнинг 65 процентга яқини коммунист номзодларга овоз берганлиги айтилади.

КОЛУМБИЯ НЕФТЧИЛАРИНИНГ ЗАБАСТОВКАСИ

БОГОТА, 6 октябрь. (ТАСС) Колумбиянинг Тибу районида «Коломбиан петролеум» нефть компаниясининг 600 ишчиси забастовка эълон қилди. Улар иш ҳақини оширишни, нарх-наволар ошиб бораётганлигини тўхтатишни, турмуш ва меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилмоқдалар.

ИНГЛИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ НАМОЙИШЛАРИ

ЛОНДОН, 6 октябрь. (ТАСС). Тинчлик учун курашувчи инглизлар Англияда химиявий ва бактереологик қуролнинг ишлаб чиқарилиши ва тўпланишига қарши норозилик билдириш юзасидан намойиш ўтказдилар. Намойишлар Англия мудофаа министрлигининг химиявий ва бактереологик қурол соҳасида тадқиқот ўтказилаётган икки маркази — Портон—Даун ва Нэнскьюк олдида уюштирилди.

1970 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ ГАЗЕТАЛАРГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
«ПРАВДА ВОСТОКА»
«ҲАҚИҚАТИ ЎЗБЕКИСТОН»
«ЛЕНИН БАЙРОҒЫ»
«ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИ»
«ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ»
«ЁШ ЛЕНИНЧИ»
«КОМСОМОЛЕЦ УЗБЕКИСТАНА»
«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
«ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»
«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»
«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»

Обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимлари, агентликлари, алоқа бўлимлари ва тармоқлари, шунингдек иш ва ўқиш жойларидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан қабул қилинмоқда.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриёти

ТОШКЕНТ ЁҒ-МОЙ КОМБИНАТИГА (синтетик воситалар билан ювиш заводига)

бош бухгалтер, инженерлар: технологлар, электриклар; катта аппаратчилар, химия аппаратлари хизмати бўйича аппаратчилар, катта усталар, полиграфия ускуналари созловчилари ва слесарлари (V—VI разрядли), печатчилар, (IV—V разрядли) электриклар, юкчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи ишбай-мукофот тариқасида тўланади.

Мурожаат учун: адрес: Тошкент шаҳар, Жарқўрғон кўчаси, 47-уй (7, 12, 26-автобусларнинг «Масложиркомбинат» бекати). Телефон 912681.

«ТАШТЕПЛОСЕТЬ» КОРХОНАСИГА

иссиқлик тармоқлари ремонти ва эксплуатацияси (4—5 разрядли), двигателлар ва автомашина ремонти (5 разрядли) бўйича слесарлар, 5 разрядли газ-электр пайвандчилар, насос станциялари машинистлари, 4 разрядли такелажчилар, ёрдамчи ишчилар, электр монтёрлар ва слесарлар, 3, 4, 5 разрядли электр монтёрлар, 1, 2, 3 класс шофёрлар, бульдозерчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор массиви, Муқимий кўчаси, 172-уй, кадрлар бўлими, («Спорттовари») магазини яқинида. 2, 6, 11, 12-троллейбуслар, 3, 9, 11, 15, 19-трамвайлар, 29, 32, 48-автобусларнинг «Қатортол» бекати).

1970 йил учун қуйидаги журналларга ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

«ЎЗБЕКИСТОН АГИТАТОРИ»
«АГИТАТОР УЗБЕКИСТАНА»
«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»
«КОММУНИСТ УЗБЕКИСТАНА»
«ПАРТИЯ ТУРМУШИ»
«ПАРТИЙНАЯ ЖИЗНЬ»
«ГУЛИСТОН»
«САОДАТ»
«МУШТУМ»
«МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ»
«ШАРҚ ЮЛДУЗИ»
«ЗВЕЗДА ВОСТОКА»
«СОВЕТ МАКТАБИ»
«РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА В УЗБЕКСКОЙ ШКОЛЕ»

Обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимлари, агентликлари, алоқа бўлимлари ва тармоқлари, жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан расмийлаштирилмоқда.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриёти.

Редактор: А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Б. 2383. ИНДЕКС — 6469 Р. 03420.